

บทบาททางเศรษฐกิจของเงินในกัมพูชา : กรณีศึกษาโครงการดารราชาโกร์ของเงินในจังหวัดเกาะกง

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2563

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

China's Economic Role in Cambodia: A Case Study of China's Dara Sakor Project in
Koh Kong Province

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in International Relations

Department of International Relations

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

Chulalongkorn University

Academic Year 2020

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อสารนิพนธ์	บทบาททางเศรษฐกิจของเงินในกัมพูชา : กรณีศึกษา โครงการดาราชาโกร์ของเงินในจังหวัดเกาะกง
โดย	นายธนิต นวลมุสิก
สาขาวิชา	ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภมิตร ปิติพัฒน์

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

.....	ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศ์พิสุทธิ์ บุษบาร์ตัน)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภมิตร ปิติพัฒน์)	
.....	กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีวินท์ สุพุทธิกุล)	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

6280053624 : MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS

Keywords: Cambodia, China, influence

Thanit Nuanmusik : China's Economic Role in Cambodia: A Case Study of China's Dara Sakor Project in Koh Kong Province. Advisor: Assoc. Prof. SUPAMIT PITIPAT, Ph.D.

The purpose of this research is to study about China's Economic role in Cambodia, focusing on the Dara Sakor Project in Koh Kong Province as part of The Belt and Road Initiative (BRI) policy of China. The research consults with the concept of Influence, arguing that China gains more economic interests than political interest from its supports to Cambodia. China is the great power that exercises its influence in Cambodia through diplomacy, financial, and military assistance to shape Cambodia's policy strategy toward China in order to access to Cambodia's natural resources and to expand its influence in the Southeast Asia and the South China Sea. While Cambodia has three incentives for its policy toward China as follows: First, it is Hun Sen regime's survival from the domestic political challenges. Second, it is about economic benefits, especially, the infrastructure development under BRI policy which plays important role in Cambodia's national development strategy and helps improving Cambodia's economic competitiveness. Lastly, it is based on security interest. China's support can help prevent Vietnam's threat due to the unresolved border disputes and the historical conflicts, especially, the civil war. Cambodia's response to China's influence still faces challenges from the United States, Japan and Vietnam, which are major countries that have economic and political interests in Cambodia. It also faces resistance from local residents affected by China's investment in large-scale projects.

Field of Study: International Relations

Student's Signature

Academic Year: 2020

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจากรองศาสตราจารย์ ดร.ศุภมิตร ปิติพัฒน์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ พันธ์พรประสิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิจัย ที่คอยให้คำแนะนำมาตั้งแต่ต้น แม้อาจารย์จะมีภารกิจมากมายแต่ก็จัดสรรเวลาและให้ความช่วยเหลือแก่ข้าพเจ้าอย่างเต็มที่เสมอมา ขอขอบพระคุณประธานและกรรมการสอบที่ช่วยชี้แนะให้งานวิจัยมีเนื้อหาสมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ข้าพเจ้าต้องขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทุกท่านที่คอยให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวก ตลอดจนสิ่งสำคัญคือให้กำลังใจจนภารกิจครั้งนี้ลุล่วงไปด้วยดี โดยเฉพาะภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด ขอขอบคุณเหล่ามิตรสหายทุกท่านที่คอยเป็นแรงผลักดันให้ผ่านพ้นทุกจังหวะของชีวิต ข้าพเจ้า และที่สำคัญกราบขอพระคุณบิดา มารดาที่มอบความรักและโอกาสให้ข้าพเจ้าจนวันนี้สามารถประสบความสำเร็จอีกก้าวหนึ่งของชีวิตมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ธนิต นวลมุสิก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญรูปภาพ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ.....	1
1.2 คำถามวิจัย.....	2
1.3 สมมติฐานการวิจัย.....	3
1.4 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
1.5 การทบทวนวรรณกรรม.....	3
1.6 กรอบการวิเคราะห์.....	7
1.7 ระเบียบวิธีวิจัย.....	8
1.8 โครงสร้างการนำเสนอ.....	9
บทที่ 2 ภูมิหลังความสัมพันธ์ระหว่างกัมพูชาและจีน.....	10
2.1 ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างกัมพูชาและจีน.....	10
2.2 อิทธิพลทางการค้าและการลงทุนของจีนในกัมพูชา.....	12
2.3 การเข้าร่วมนโยบาย BRI ของกัมพูชา.....	14
2.4 ผลประโยชน์เชิงยุทธศาสตร์ของจีนในกัมพูชา.....	15
2.5 ปัจจัยเบื้องหลังที่ทำให้กัมพูชาตอบรับนโยบายจีน.....	17
บทที่ 3 การพัฒนาโครงการดารราชาโกรีในกัมพูชา.....	21

3.1	ความเป็นมาของโครงการดารราชาโกร์.....	21
3.2	การพัฒนาพื้นที่สำคัญภายใต้โครงการดารราชาโกร์.....	23
3.2.1	การพัฒนาท่าอากาศยานนานาชาติ.....	23
3.2.2	การพัฒนาท่าเรือน้ำลึกนานาชาติ.....	24
3.2.3	การพัฒนาโซนที่พักอาศัย.....	24
3.3	การพัฒนาพื้นที่ในโครงการเชื่อมโยงนโยบาย BRI	25
3.3.1	การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานของจีนในกัมพูชาเพื่อตอบสนองนโยบาย BRI.....	25
3.3.2	กัมพูชากับแหล่งทุนโครงสร้างพื้นฐานเพื่อยกระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ	26
3.3.3	ความต้องการส่งเสริมเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยว	27
บทที่ 4	ท่าที่ต่างประเทศและผลกระทบจากการพัฒนาโครงการดารราชาโกร์ของจีน	29
4.1	ท่าที่ของสหรัฐอเมริกา	29
4.2	ท่าที่ของเวียดนาม.....	32
4.3	ท่าที่ของอาเซียน.....	33
4.4	ท่าที่ของญี่ปุ่น	34
4.5	ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการสูญเสียที่ดินทำกินของคนท้องถิ่น.....	37
4.6	การต่อต้านของท้องถิ่น	38
บทสรุป	41
บรรณานุกรม	44
ประวัติผู้เขียน	55

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แผนที่ตั้งโครงการดาราศาสตร์ในจังหวัดเกาะกง.....	22

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

กัมพูชาดำเนินนโยบายต่างประเทศอย่างเปิดกว้างเพื่อรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศผ่านรูปแบบของการค้าการลงทุนและเงินช่วยเหลือเพื่อฟื้นฟูและพัฒนาประเทศหลังจากผ่านสงครามกลางเมือง โดยเฉพาะกับจีนซึ่งมีอิทธิพลและบทบาทอย่างมากต่อกัมพูชาทั้งในทางการเมือง การป้องกันประเทศ เศรษฐกิจการค้า และการพัฒนาเทคโนโลยี จีนดำเนินยุทธวิธีเข้าถึงกัมพูชาในหลายระดับที่สำคัญคือจีนลงนามความร่วมมือการเป็นหุ้นส่วนแบบรอบด้าน (Cambodia-China Comprehensive Partnership for Cooperation) ใน พ.ศ. 2549 และยกระดับเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์รอบด้าน (Cambodia-China Comprehensive Strategic Partnership of Cooperation) ใน พ.ศ. 2553 ซึ่งจีนให้ความช่วยเหลือที่สำคัญโดยไม่ตั้งเงื่อนไขที่มีลักษณะแทรกแซงกิจการภายใน กัมพูชาเหมือนกับประเทศตะวันตกที่กัมพูชาเห็นว่าแทรกแซงกิจการภายในและใช้มาตรการทางเศรษฐกิจกดดันกัมพูชา ในกรณีกัมพูชาป้องปรามฝ่ายค้าน สื่อ และภาคประชาสังคม ปัจจัยข้างต้นทำให้กัมพูชามองจีนเป็นเพื่อนในยามยาก ซึ่งเอื้อประโยชน์ให้กัมพูชาสามารถดำเนินนโยบายบริหารประเทศได้อย่างอิสระ และทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างกัมพูชากับจีนแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น กัมพูชาจึงตอบแทนจีนโดยแสดงจุดยืนการยึดมั่นนโยบายจีนเดียว (One China Policy) และพร้อมสนับสนุนในเวทีระหว่างประเทศอย่างชัดเจน เช่น ประเด็นทะเลจีนใต้ และฮ่องกง นอกจากนี้ กัมพูชาตอบรับและสนับสนุนนโยบาย Belt and Road Initiative (BRI) ของจีน¹

งานวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาประเด็นการลงทุนของจีนในกัมพูชาซึ่งเชื่อมโยงกับนโยบาย BRI ของจีนที่ฉายภาพชัดเจนในปัจจุบันเกี่ยวกับอิทธิพลจีนในกัมพูชาซึ่งจีนให้ความช่วยเหลืออย่างมาก โดยเฉพาะการลงทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทำให้จีนเป็นผู้ลงทุนอันดับ 1 ในกัมพูชา โดยจีนให้ความช่วยเหลือแบบให้เปล่าและสนับสนุนเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำระหว่าง พ.ศ. 2544-2562 จีนให้ความช่วยเหลือทางการเงินกว่า 6,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ นอกจากนี้ กัมพูชาส่งเสริมการดำเนินนโยบาย BRI ของจีนโดยเฉพาะด้านการคมนาคมขนส่ง ประกอบกับรัฐบาลกัมพูชามีเป้าหมายการพัฒนาประเทศด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเชื่อมต่อ (Connectivity) โดยโครงการลงทุนที่สำคัญของจีนในกัมพูชาและเป็นโครงการนำร่องตามนโยบาย BRI ได้แก่ โครงการ Dara Sakor Seashore Resort² ที่เป็นพื้นที่นำร่องด้านการลงทุนและพัฒนา กัมพูชาและจีน (Cambodia-China Investment and

¹ Pheakdey Heng, "Cambodia-China Relations: A Positive-Sum Game?," *Journal of Current Southeast Asian Affairs* 31, no. 2 (2012), <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/186810341203100203>. (accessed on April 20, 2021): 72.

² จิรวุฒิ สุวรรณอาจ, "Dara Sakor โครงการเมกะโปรเจกต์ของจีนบนพื้นที่ชายฝั่งกัมพูชา," *cambodia compass* 10 (12 กรกฎาคม 2563): หน้า 1.

Development Pilot Zone) ตั้งอยู่ที่อำเภอ Botum Sakor และอยู่ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ Botum Sakor จังหวัดเกาะกง โครงการนี้ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลกัมพูชาตั้งแต่ พ.ศ. 2551 ผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการการพัฒนาแห่งชาติกัมพูชา เป้าหมายโครงการคือพัฒนาเศรษฐกิจเพิ่มรายได้แก่กัมพูชา โครงการตั้งอยู่ห่างจากชายแดนไทยประมาณ 54 กิโลเมตร ซึ่งกัมพูชาให้สัมปทานบริษัท Tianjin Union Development Group (UDG) ของจีนเป็นเวลา 99 ปี เพื่อพัฒนาพื้นที่ 36,000 เฮกตาร์ (225,000 ไร่) มูลค่ารวม 3,800 ล้านดอลลาร์ โดยในพื้นที่จะมีการก่อสร้างโรงแรม ภัตตาคาร สนามกอล์ฟ สนามบินระหว่างประเทศ และท่าเรือขนาดใหญ่ซึ่งสามารถรองรับเรือท่องเที่ยวและเรือสินค้าขนาด 20,000 ตันกรอส (Gross Ton) ได้

มีการตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับโครงการดังกล่าวว่าประเทศตะวันตกโดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาห่วงกังวลว่าเป็นการเปิดช่องทางให้จีนจัดตั้งฐานทัพทหารในจังหวัดเกาะกง แม้ผู้นำรัฐบาลกัมพูชาแถลงในหลายวาระว่าไม่เป็นความจริง และอ้างรัฐธรรมนูญกัมพูชาในการวางตัวเป็นกลาง ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด และกัมพูชาไม่ให้ประเทศใดตั้งฐานทัพทางทหาร รวมถึงกัมพูชาจะไม่ตั้งฐานทัพทางทหารในต่างประเทศ ยกเว้นในภารกิจรักษาสันติภาพตามกรอบสหประชาชาติ จีนและกัมพูชาเป็นมิตรประเทศ ความร่วมมือระหว่างกันดำเนินการอย่างเปิดเผยและโปร่งใสเพื่อไม่ให้ฝ่ายใดวิพากษ์วิจารณ์ได้ อย่างไรก็ตาม ถ้อยแถลงของรัฐบาลกัมพูชาและรัฐบาลจีนไม่คลายความกังวลของประเทศตะวันตก เพราะสนามบินในโครงการมีทางวิ่งยาวประมาณ 3.2 กิโลเมตร และกว้าง 60 เมตร มีศักยภาพรองรับเครื่องบินรบ ส่วนท่าเรือขนาดใหญ่สามารถใช้ประโยชน์ได้ทั้งการพาณิชย์และการทหาร สามารถรองรับเรือฟริเกต และเรือพิฆาตของกองทัพจีนได้

นอกจากนี้ การปรากฏตัวทางเศรษฐกิจของจีนอาจทำให้ประชาชนท้องถิ่น ไม่พอใจหากโครงการลงทุนพัฒนาไม่สามารถตอบสนองความต้องการของคนในท้องถิ่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้ามาตั้งถิ่นฐานของคนจีนและการแย่งที่ดินจากประชาชนท้องถิ่น สภาพแวดล้อมและปัญหาที่เกิดขึ้นจึงนำมาสู่การศึกษาวิจัยครั้งนี้ที่จะหาคำตอบเกี่ยวกับรูปแบบการขยายอิทธิพลทางการค้าและการลงทุนของจีนในกัมพูชา ผลประโยชน์ของจีนในกัมพูชา และสิ่งที่กัมพูชาจะต้องเผชิญในแง่ของประโยชน์และผลกระทบด้านลบ

1.2 คำถามวิจัย

บทบาทของจีนในโครงการดาราชาโกร์ในพื้นที่จังหวัดเกาะกงตอบสนองผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจหรือผลประโยชน์ทางการเมืองมากกว่า

1.3 สมมติฐานการวิจัย

บทบาทของจีนในโครงการดารราชาโกร์ตอบสนองผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากกว่าผลประโยชน์ทางการเมือง

1.4 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการขยายอิทธิพลทางการค้าและการลงทุนของจีนในกัมพูชาว่ารูปแบบของการขยายอิทธิพลของจีนนั้นมาในรูปแบบใด จีนมองเห็นโอกาสใดจึงเข้ามาในกัมพูชา และเมื่อเข้าไปแล้วเจออุปสรรค ปัญหา อย่างไรบ้าง

2. เพื่อศึกษาว่าการขยายอิทธิพลของจีนผ่านการลงทุนโครงการดารราชาโกร์ในกัมพูชา ก่อให้เกิดประโยชน์หรือผลเสียอย่างไรในกัมพูชา

1.5 การทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมยังไม่ปรากฏงานวิจัยที่ศึกษาเฉพาะเจาะจงไปที่โครงการดารราชาโกร์ ส่วนใหญ่เน้นศึกษาบทบาทของจีนในกัมพูชาในภาพรวมด้านเศรษฐกิจ การเมือง และการดำเนินนโยบาย BRI รวมถึงการแข่งขันของมหาอำนาจระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังนี้

บทความของ Heng Pheakdey เรื่อง “Cambodia-China Relations: A Positive-Sum Game?”³ วิเคราะห์การดำเนินนโยบายต่างประเทศของจีนเพื่อผลประโยชน์ของจีนในกัมพูชา ด้านผลประโยชน์ทางการเมือง เนื่องจากกัมพูชายึดมั่นในนโยบายจีนเดียว เห็นได้จากกรณีที่รัฐบาลกัมพูชาสนับสนุนต่อกฎหมายต่อต้านการแบ่งแยกดินแดนของจีนใน พ.ศ. 2548 โดยนายกรัฐมนตรี ฮุน เซน อธิบายว่า “กฎหมายดังกล่าวมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการรวมชาติของจีน” และกัมพูชายังร่วมมือกับจีนปราบปรามกลุ่มต่อต้านรัฐบาลจีน เช่น ชนกลุ่มน้อยชาวอุยกูร์ที่ลักลอบเดินทางเข้ามาในกัมพูชาใน พ.ศ. 2552 และรัฐบาลตัดสินใจส่งกลับตามการร้องขอของจีน รวมทั้งใน พ.ศ. 2555 กัมพูชาในฐานะประธานอาเซียนได้แสดงท่าทีสนับสนุนจีนในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 20 ไม่ให้ออกแถลงการณ์อาเซียนในประเด็นปัญหาข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ระหว่างสมาชิกอาเซียนกับจีน ซึ่ง Heng Pheakdey วิเคราะห์ว่าการเป็นสมาชิกอาเซียนของกัมพูชาเป็นประโยชน์ต่อจีน โดยจีนสามารถผูกมัดกัมพูชาให้เป็นตัวแสดงในภูมิภาคที่บังคับให้คอยรับใช้ผลประโยชน์ของจีนได้ และกัมพูชาได้รับการตอบแทนจากเงินช่วยเหลือทั้งในรูปแบบเงินช่วยเหลือแบบให้เปล่าและในรูปแบบเงินกู้

³ Heng, "Cambodia-China Relations: A Positive-Sum Game?," 58-59.

Heng Pheakdey วิเคราะห์ว่าจีนได้ผลประโยชน์ด้านยุทธศาสตร์ เนื่องจากกัมพูชาที่มีตั้งทางภูมิศาสตร์ที่สำคัญต่อจีนในยุทธศาสตร์ “สร้อยไข่มุก” (string-of-pearls) เพื่อคุ้มกันความปลอดภัยตลอดเส้นทางการค้าและการขนส่งที่จีนใช้ขยายอำนาจทางเศรษฐกิจการค้าไปขายทั่วโลก ด้วยเส้นทางการค้าทางทะเลเป็นสำคัญ ขณะเดียวกันจีนต้องการนำเข้าน้ำมันดิบและพลังงานจากตะวันออกกลางซึ่งต้องผ่านทะเลจีนใต้ และไม่ต้องการให้มหาอำนาจนอกภูมิภาคเข้ามามีอิทธิพลในพื้นที่นี้ จีนจึงต้องการฐานทัพเรือที่อยู่ใกล้ช่องแคบมะละกาเพื่อเข้าไปลาดตระเวนและปฏิบัติการในเวลาฉุกเฉินได้ทันที่ จึงให้เงินทุนกัมพูชาปรับปรุงและพัฒนาฐานทัพเรือริเยมและท่าเรือสีหนุวิลล์ ในจังหวัดพระสีหนุ ที่จีนมองว่าสำคัญในยุทธศาสตร์สร้อยไข่มุก ซึ่งท่าเรือทั้งสองแห่งสามารถเป็นทางออกทางทะเลเข้าไปยังบริเวณอ่าวไทยและช่องแคบมะละกาได้ กัมพูชาจึงกลายเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญของจีนในความพยายามขยายอิทธิพลในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อหวังเข้ามาควบคุมอำนาจกับสหรัฐอเมริกา โดยผลตอบแทนที่กัมพูชาได้รับจากจีนคือแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อจัดซื้อหมู่เรือลาดตระเวนชายฝั่งจากจีนระหว่างปี พ.ศ. 2548-2555

การให้ความช่วยเหลือของจีนต่อกัมพูชาช่วยหวังผลประโยชน์ตอบแทน โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจจีนมุ่งขยายตลาดการค้าและขยายการลงทุนด้านต่าง ๆ เข้ามาในกัมพูชา ซึ่งรัฐบาลกัมพูชารับการลงทุนโดยตรงจากจีน (Foreign Direct Investment – FDI) โดยเฉพาะการลงทุนด้านอสังหาริมทรัพย์ใน พ.ศ.2555 บริษัทเอกชนจากจีนได้รับสัมปทานทำธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ขนาดใหญ่จากรัฐบาลกัมพูชาซึ่งมาจากนโยบายการให้สัมปทานที่ดินเศรษฐกิจใหม่ (new Economic Land Concessions – ELCs) เพื่อก่อสร้างที่พักอาศัยและศูนย์การค้าในกรุงพนมเปญ การที่รัฐบาลกัมพูชาให้สัมปทานโครงการธุรกิจอสังหาริมทรัพย์นี้ได้ส่งผลกระทบต่อให้เกิดการไล่ที่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้มาก่อนให้ออกจากพื้นที่ จึงเกิดการเผชิญหน้าอย่างรุนแรงระหว่างประชาชนกับบริษัทอสังหาริมทรัพย์และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ส่วนด้านการอุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าบริษัทจากจีนที่เข้ามาลงทุนในกัมพูชาได้ใช้สถานะสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรของกัมพูชาในการส่งออกสินค้าเสื้อผ้าที่สหภาพยุโรปให้แก่กัมพูชา ด้านการสำรวจ และขุดหาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและแร่ธาตุในกัมพูชา รัฐบาลกัมพูชาเป็นเจ้าของแหล่งน้ำมันดิบจำนวนมาก ให้สัมปทานแก่บริษัทจีนในการสำรวจและขุดหาแร่ธาตุเพื่อหวังการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ⁴

นอกจากนี้การเข้ามาของจีนในกัมพูชายังได้รับผลประโยชน์ทางการเกษตร เนื่องจากจีนกำลังมองหาแหล่งอาหารและแหล่งผลิตวัตถุดิบภายนอกประเทศเพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงทาง

⁴ วัชรินทร์ ยงศิริ, "กัมพูชากับมหาอำนาจจีน: ยุค สี จิ้นผิง (ตอนที่ 1)," (12 พฤษภาคม 2557). <http://www.ias.chula.ac.th/ias/th/Article-Detail.php?id=17>. (เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2564).

อาหารของประเทศ ซึ่งกัมพูชามีสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูกและยังมีผืนดินที่อุดมสมบูรณ์ด้วยแหล่งน้ำจากแม่น้ำและทะเลสาบ รัฐบาลกัมพูชาได้ให้สัมปทานแก่บริษัทจีนลงทุนด้านเกษตรกรรม มีการลงนามซื้อขายผลผลิตทางการเกษตรระหว่างกัน เช่น มันสำปะหลัง ข้าวสาร และบริษัทจากจีนเข้ามาขอสัมปทานพื้นที่ขนาดใหญ่เพื่อปลูกยางพารา ในจังหวัดทางภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของกัมพูชา⁵

งานวิจัยของ อำพา แก้วกำกั๋ง เรื่อง การขยายบทบาทด้านการค้าของจีนในกัมพูชาตะวันตก: นัยต่อประเทศไทยระบุตรงกับงานวิจัยของ Heng Pheakdey ประเด็นจีนมีบทบาทมากขึ้นในรูปแบบการลงทุนโดยตรง และการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาแก่กัมพูชา จากการรายงานของสภาเพื่อการพัฒนาแห่งชาติกัมพูชา (Council for the Development of Cambodia: CDC) ใน พ.ศ.2553 พบว่านักลงทุนจีนเป็นนักลงทุนรายใหญ่ที่สุดในกัมพูชา มียอดการลงทุนสะสมราว 8 พันล้านเหรียญสหรัฐ และภาคการผลิตที่นักลงทุนจีนดำเนินการในกัมพูชา ได้แก่ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การสร้างเขื่อน การสำรวจและขุดเจาะเหมืองแร่ ระบบชลประทาน อุตสาหกรรมสิ่งทอ และการลงทุนในภาคเกษตรกรรมและทรัพยากรธรรมชาติช่วยให้จีนมีความมั่นคงในด้านทรัพยากรเพื่อประชาชนของจีน และกัมพูชาเองก็ได้ประโยชน์ในการพัฒนาอาชีพการเกษตร ขยายผลผลิต และการขยายตัวทางเศรษฐกิจ⁶

ด้านงานวิจัยที่เกี่ยวกับนโยบาย BRI ของจีน ปรากฏในงานวิจัยของ เทิดเกียรติ อ่อนเมือง ศึกษาบทบาทของจีนต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กับแนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลของไทย ได้วิเคราะห์ยุทธศาสตร์ของจีนที่มีผลกระทบต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างสูงในปัจจุบันคือนโยบาย BRI ซึ่งจีนประสบความสำเร็จกับประเทศที่กำลังพัฒนาหรือประเทศที่ไม่มีอำนาจในการต่อรองทั้งด้านเศรษฐกิจ และการเมืองเนื่องจากการขาดแคลนทั้งเงินทุน และระบบโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นแรงบังคับให้ประเทศต่าง ๆ ในอาเซียน ต้องแสวงหาโอกาสเข้าร่วมนโยบาย BRI โดยหยิบยกเอาเป้าหมายการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกอาเซียนมาเป็นข้อได้เปรียบ ซึ่งจีนเองก็มีเป้าหมายซ่อนเร้นที่มีนัยสำคัญที่ได้รับจากการลงทุนในประเทศสมาชิกอาเซียน ได้แก่ การมีช่องทางออกสู่ทะเลจีนใต้ ความต้องการทรัพยากรด้านพลังงานและการผลิตภายในประเทศของจีน การช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ

⁵ วัชรินทร์ ยงศิริ, "กัมพูชากับมหาอำนาจจีน: ยุค สี จิ้นผิง (ตอนที่ 1),"

⁶ อำพา แก้วกำกั๋ง, "การขยายบทบาทด้านการค้าของจีนในกัมพูชาตะวันตก: นัยต่อประเทศไทย" (งานวิจัยสถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554), หน้า 133.

ของจีนโดยการระบายนโยบายส่วนเกินภายในประเทศ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีทางการเมืองระหว่างจีนกับอาเซียนและการแสดงความเป็นเจ้า (hegemony) ของจีนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้⁷

นอกจากนี้งานวิจัยหลายชิ้นยังระบุว่าบทบาทของจีนในกัมพูชาอาจทำให้เกิดความกังวลต่อประเทศสมาชิกอาเซียนและการแข่งขันเชิงอำนาจระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีน ซึ่งบทความของ วัชรินทร์ ยงศิริ เรื่อง “กัมพูชากับมหาอำนาจจีน ยุค สี จิ้นผิง” ระบุว่าจีนดำเนินนโยบายที่ทำให้จีนถูกมองว่าเป็น “ภัยคุกคาม” ต่อภูมิภาคเอเชียและสังคมโลกที่ส่งผลกระทบต่อสหรัฐอเมริกาที่ครองอิทธิพลทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และการทหารมาตั้งแต่สิ้นสุดสงครามเย็น⁸ และงานวิจัยของ John Ciorciari เรื่อง “china and cambodia: patron and client?” ระบุว่า จีนดำเนินนโยบายต่างประเทศด้วยหวังสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับอาเซียน แต่ถ้าหากจีนใช้กัมพูชาให้เป็น de facto proxy ก็จะทำให้จีนไม่ได้รับความไว้วางใจจากอาเซียน ดังนั้นจีนควรหันมาทบทวนนโยบายของจีนต่อกัมพูชาซึ่งปัจจุบันยังคงเน้นการอุปถัมภ์โดยแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ระหว่างจีนกับกัมพูชา โดยมอบผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจและการเมืองให้กัมพูชา ขณะที่จีนไม่แทรกแซงกิจการภายในของกัมพูชาเพื่อจูงใจให้กัมพูชายอมรับบทบาทของจีนและเป็นตัวแทนอำนาจของจีนในการเข้ามาแทรกแซงเพื่อรักษาผลประโยชน์ของจีนในภูมิภาคนี้⁹ สอดคล้องกับบทความของ Sigfrido Burgos และ Sophal Ear เรื่อง “China’s Strategic Interests in Cambodia Influence and Resources” วิเคราะห์บทบาทของกัมพูชาดำเนินนโยบายตอบรับอิทธิพลของจีนแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์จากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาทางเศรษฐกิจ และการทหาร ซึ่งได้รับจากจีนในรูปแบบของสิทธิพิเศษเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ รวมทั้งเพื่อรักษาความมั่นคงของผู้นำทางการเมืองในรัฐบาลกัมพูชา ซึ่งทำให้จีนที่มีเป้าหมายเพื่อมีอิทธิพลในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ป้องกันคู่แข่งอย่างสหรัฐอเมริกาที่ต้องการเข้ามามีอิทธิพลในภูมิภาคนี้เช่นกัน จีนเปลี่ยนแปลงจากนโยบายอิทธิพลในระดับภูมิภาคไปสู่การมีอิทธิพลในระดับโลก ซึ่งการดำเนินนโยบายดังกล่าวทำให้มหาอำนาจเก่าเกิดความกังวลใจต่อการทะยานขึ้นของอำนาจใหม่¹⁰

⁷ เท็ดเกียรติ อ่อนเมือง, “บทบาทของจีนต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) กับแนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลของไทย” (หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 60 วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2561), หน้า 84.

⁸ วัชรินทร์ ยงศิริ, “กัมพูชากับมหาอำนาจจีน: ยุค สี จิ้นผิง (ตอนที่ 1).”

⁹ John Ciorciari, “China and Cambodia: Patron and Client?,” (Gerald R. Ford School of Public Policy University of Michigan, 2013). <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2280003>. (accessed on April 22, 2021): 829.

¹⁰ Sigfrido Burgos and Ear Sophal, “China’s Strategic Interests in Cambodia: Influence and Resources,” *Asian Survey* 50, no. 3 (2010), <http://www.jstor.org/stable/10.1525/as.2010.50.3.615>. (accessed on June 3, 2021): 637-38.

1.6 กรอบการวิเคราะห์

งานวิจัยชิ้นนี้ใช้กรอบแนวคิดอิทธิพล (influence) ในระบบระหว่างประเทศไม่อาจจะหลีกเลี่ยงประเด็นเกี่ยวกับอำนาจและอิทธิพลได้ เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการควบคุมสร้างแรงจูงใจและผลักดันการดำเนินการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามแนวนโยบายและวัตถุประสงค์ของตัวแสดงที่ใช้อิทธิพลเหนือกว่าและเป็นตัวสะท้อนถึงพฤติกรรมของตัวแสดงในระบบระหว่างประเทศ ความพยายามสร้างอิทธิพลจึงเป็นเรื่องปกติธรรมดาในระบบระหว่างประเทศ ผู้มีบทบาทส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นรัฐหรือไม่ใช่รัฐ จนหรือรวย มหาอำนาจหรือรัฐขนาดเล็กเข้ามาสัมพันธ์กับการใช้อิทธิพลในการชักจูงให้อีกประเทศหนึ่งทำอะไรบางอย่าง¹¹ ซึ่ง Alvin Rubinstein จำแนกความสัมพันธ์เชิงอิทธิพลระหว่างตัวแสดง ดังนี้ 1) ความสัมพันธ์ระหว่างมหาอำนาจกับประเทศที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด กำลังพัฒนา และอยู่นอกยุโรป 2) ความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศภายในระบบพันธมิตรเดียวกัน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศซึ่งแต่ละประเทศเป็นสมาชิกของระบบพันธมิตรที่แตกต่างกัน 4) ความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดซึ่งไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของระบบพันธมิตรเดียวกัน และ 5) ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหนึ่งหรือกลุ่มประเทศที่มีปฏิสัมพันธ์กับอีกประเทศหนึ่งหรือกลุ่มประเทศภายในกรอบขององค์กรระหว่างประเทศหรือระดับภูมิภาค¹²

นอกจากนี้ Duncan จำแนกประเภทของอิทธิพลในระบบระหว่างประเทศออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) Indirect influence ประเทศ A ไม่สามารถมีอิทธิพลเหนือประเทศ B ได้แต่ประเทศ B ก็ได้ปรับพฤติกรรมบางอย่างที่อาจเป็นประโยชน์ต่อ A โดยหวังว่ามันจะส่งผลประโยชน์ให้กับประเทศ B 2) Co-operative influence ประเทศ A มีอิทธิพลเหนือประเทศ B ผ่านแรงจูงใจทางด้านผลประโยชน์ที่มีร่วมกันของทั้งสองประเทศ อย่างไรก็ตาม ประเทศ A ไม่สามารถมีอิทธิพลเหนือประเทศ B ได้ทั้งหมด 3) Assertive power ประเทศ A ใช้อิทธิพลบังคับแบบไม่เต็มใจให้ประเทศ B ปรับเปลี่ยนเพราะคาดการณ์ว่าต้องลงทุนสูงแต่ได้ประโยชน์น้อยหากไม่ปรับเปลี่ยนตามแรงกดดันจากประเทศ A อย่างไรก็ตาม ประเทศ A ไม่มีเจตนาที่จะทำลายความสัมพันธ์กับประเทศ B หากประเทศ A ยังอยู่ในตำแหน่งที่เหนือกว่าและได้รับประโยชน์อย่างกว้างขวางจากประเทศ B และ 4) Coercive power ประเทศ A ดำเนินการควบคุมหรือบังคับประเทศ B ได้ โดยใช้มาตรการลงโทษ

¹¹ Chookiat Panaspompravit, *US-Kuwaiti Relations, 1961-1992 : An Uneasy Relationship* (London: Routledge, 2005), <https://search-ebshost-com.chula.idm.oclc.org/login.aspx?direct=true&db=nlebk&AN=116897&site=eds-live>. (accessed on June 3, 2021): 12.

¹² Alvin Z. Rubinstein, *Red Star on the Nile: The Soviet-Egyptian Influence Relationship Since the June War* (Princeton, NJ: Princeton University Press, 1977). 12.

ประเทศ A สามารถตัดความสัมพันธ์ระหว่างกันหากประเทศ B ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประเทศ A¹³

สำหรับเหตุผลที่ตัวแสดงในระบบระหว่างประเทศแสวงหาอิทธิพลเหนือตัวแสดงอื่นอาจเพื่อผลประโยชน์เชิงยุทธศาสตร์ เศรษฐกิจ การเมืองหรือการทูต ในแง่ของผลประโยชน์ทางทหาร มีการใช้อิทธิพลเพื่อเข้าถึงฐานทัพหรือสิ่งอำนวยความสะดวกทางทหาร การรักษาพันธสัญญาทางยุทธศาสตร์เพื่อความอยู่รอดหรือความมั่นคงของชาติ เพื่อแสวงหาความได้เปรียบทางเศรษฐกิจ อาจรวมถึงข้อตกลงทางการค้าที่เอื้ออำนวยและการเข้าถึงทรัพยากร ผลประโยชน์ทางการเมืองที่ผู้มีอิทธิพลมักแสวงหาการสนับสนุนทางการเมืองหรือการทูตและการยอมรับนโยบายในประเทศและต่างประเทศจากผู้อื่น¹⁴

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณากรณีจีนและกัมพูชา จะพบว่าจีนที่เป็นรัฐขนาดใหญ่ใช้อิทธิพลเหนือกว่ากัมพูชา เนื่องจากต้องการขยายเขตอิทธิพลในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยใช้เครื่องมือทางการทูต เศรษฐกิจ การเงิน และความช่วยเหลือทางการทหาร จีนหยิบยื่นความช่วยเหลือ ในลักษณะที่จีนใช้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแบบทวิภาคีกับกัมพูชาซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนาโดยใช้เงื่อนไขทางเศรษฐกิจและการพัฒนาเป็นแรงจูงใจให้กัมพูชากำหนดนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อจีน ซึ่งหากจัดเข้ากับกรอบวิเคราะห์อิทธิพลของ Duncan จะเป็นลักษณะการใช้อิทธิพลที่เรียกว่า “Co-operative influence” ที่ทั้งจีนและกัมพูชาต่างฝ่ายต่างได้รับประโยชน์

1.7 ระเบียบวิธีวิจัย

1.7.1 เครื่องมือในการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาในเชิงคุณภาพ โดยรวบรวมข้อมูลด้วยการค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ ทั้งเอกสารชั้นปฐมภูมิและทุติยภูมิ ได้แก่ หนังสือ งานวิจัย บทความ วิทยานิพนธ์ วารสาร หนังสือพิมพ์ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง จากกระทรวงการต่างประเทศไทยและกัมพูชา หน่วยงานความมั่นคงของไทย และกระทรวงพาณิชย์ นอกจากนี้ ยังได้รวบรวมข้อมูลจากเว็บไซต์ขององค์กรภาคประชาสังคมในกัมพูชาและไทยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการวิจัยนี้

¹³ W.Raymond Duncan, *The Soviet Union and Cuba: Interests and Influence* (New York: Praeger Publisher, 1985). 4-5.

¹⁴ Chookiat Panaspornprasit, *US-Kuwaiti Relations, 1961-1992 : An Uneasy Relationship*. 15.

1.7.2 กรณีศึกษา

โครงการลงทุนที่สำคัญของจีนในกัมพูชาและเป็นโครงการนำร่องตามนโยบาย BRI ได้แก่ โครงการดาราชาโกร์ จังหวัดเกาะกง ซึ่งเป็นพื้นที่นำร่องด้านการลงทุนและพัฒนา กัมพูชา-จีน (Cambodia-China Investment and Development Pilot Zone)

1.7.3 วิธีการเข้าถึงข้อมูล

สืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ห้องสมุด และเอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานราชการของไทย และกัมพูชาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการศึกษา รวมถึงข้อมูลจากเอกสารของหน่วยงานความมั่นคงไทย

1.8 โครงสร้างการนำเสนอ

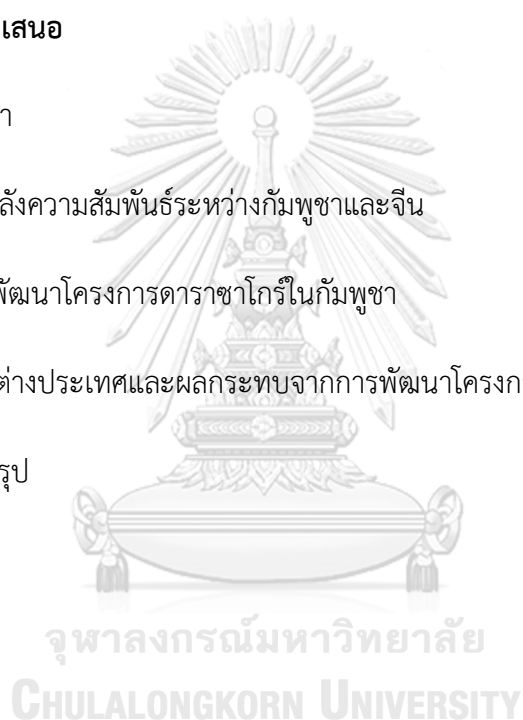
บทที่ 1 บทนำ

บทที่ 2 ภูมิหลังความสัมพันธ์ระหว่างกัมพูชาและจีน

บทที่ 3 การพัฒนาโครงการดาราชาโกร์ในกัมพูชา

บทที่ 4 ทำที่ต่างประเทศและผลกระทบจากการพัฒนาโครงการดาราชาโกร์ของจีน

บทที่ 5 บทสรุป

บทที่ 2

ภูมิหลังความสัมพันธ์ระหว่างกัมพูชาและจีน

“The Cambodia side is willing to, together with the Chinese side, consolidate traditional, so as to promote bilateral comprehensive strategic cooperative partnership for greater development”¹⁵

นายกรัฐมนตรีฮุนเซน ของกัมพูชาตอบกลับประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ในโอกาสที่ทั้งสองประเทศฉลองในวาระครบรอบ 60 ปี ความสัมพันธ์ทางการทูตใน พ.ศ.2560 สะท้อนว่ากัมพูชายินดีที่จะร่วมมือกับจีนเพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านยุทธศาสตร์และพร้อมช่วยเหลือกัมพูชาพัฒนาในฐานะมิตรที่เก่าแก่มาตั้งแต่เจ้าชายนโรดมสีหนุและนายกรัฐมนตรีโจว เอินไหลของจีนในช่วงปลายทศวรรษ 1950 ซึ่งเป็นรากฐานของความสัมพันธ์ทวิภาคีที่แน่นแฟ้นในปัจจุบัน เนื้อหาในบทนี้จะอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างกัมพูชาและจีนจากปรากฏการณ์ที่กัมพูชากระตือรือร้นอย่างมากที่จะเข้าร่วมนโยบายจีนต่อประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แทบจะทุกด้านในขณะที่ประเทศอื่นในภูมิภาคพยายามอย่างมากที่จะแบ่งการมีปฏิสัมพันธ์กับมหาอำนาจอื่นเพื่อป้องกันความเสี่ยง¹⁶ โดยจะกล่าวถึงภูมิหลังประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างกัมพูชาและจีน¹⁷ อิทธิพลทางการค้าและลงทุนของจีนในกัมพูชา¹⁸ การเข้าร่วมนโยบาย BRI ของกัมพูชา¹⁹ ผลประโยชน์เชิงยุทธศาสตร์ของจีนในกัมพูชาทั้งการขยายอิทธิพลเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ และเส้นทางเพื่อการเข้าถึงทะเลจีนใต้²⁰ และปัจจัยเบื้องหลังที่ทำให้กัมพูชาตอบรับนโยบายจีน

2.1 ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างกัมพูชาและจีน

กัมพูชาที่มีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับจีนมาอย่างยาวนานผ่านความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันกษัตริย์ของกัมพูชากับผู้นำของจีน และในระดับรัฐบาล²¹ นับตั้งแต่มีการสถาปนาความสัมพันธ์

¹⁵ China embassy, "Xi Jinping Meets with Prime Minister Hun Sen of Cambodia," (May 15, 2017).

<http://www.chinaembassy.or.th/eng/zgyw/t1463484.htm> (accessed on May 28, 2021).

¹⁶ Shihlun Allen Chen, "The Development of Cambodia–China Relation and Its Transition Under the OBOR Initiative," *The Chinese Economy* 51, no. 4 (2018), <https://www.researchgate.net/publication/330797497>. (accessed on May 29, 2021): 370-382.

¹⁷ Kin Phea, "Cambodia-China Relations In The New Decade," the International Relations Institute of Cambodia, May 7, 2020, <http://iric.gov.kh/cambodia-china-relations-in-the-new-decade-2/> (accessed on May 29, 2021).

¹⁸ นิสิต พันธมิตร พรชัย วิสุทธิศักดิ์ และ จิระ บุรีคา, "การเปรียบเทียบอิทธิพลการค้าและการลงทุนของจีนใน CLMV" (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, เมษายน 2562). หน้า 121.

¹⁹ Sokphea Young, "China's Belt and Road Initiative: Patron-Client and Capture in Cambodia," *The Chinese Journal of Comparative Law* 8, no. 2 (July 2020), <https://www.researchgate.net/publication/343229967>. (accessed on May 29, 2021): 1.

²⁰ Sigfrido Burgos and Ear Sophal, "China's Strategic Interests in Cambodia: Influence and Resources." 615-693.

²¹ วัชรินทร์ ยงศิริ, "กัมพูชากับมหาอำนาจจีน: ยุค สี จิ้นผิง (ตอนที่ 1)."

ทางการทูต เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ.2501 เริ่มต้นในช่วงทศวรรษ 1950 สมเด็จพระนโรดม สีหนุ กษัตริย์และผู้นำรัฐบาลที่ปกครองกัมพูชาในขณะนั้นมีความสัมพันธ์กับผู้นำจีนทั้งในยุคประธาน เหมา เจ๋อตง และยุคนายกรัฐมนตรีโจว เอินไหล มีการแลกเปลี่ยนการเดินทางเยือนกันหลายครั้ง และช่วงสงครามเย็น ใน พ.ศ.2498 สมเด็จพระสีหนุได้เข้าประชุมกลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด (Bandung Conference) ที่บันดุง อินโดนีเซีย และได้พบนายกรัฐมนตรีโจว เอินไหล ของจีน จนกลายมาเป็นสัมพันธภาพที่แน่นแฟ้น และเดินทางเยือนเพื่อลงนามแถลงการณ์มิตรภาพกับจีนใน พ.ศ.2499 โดยจีนให้ความช่วยเหลือกับกัมพูชามูลค่า 22.4 ล้านดอลลาร์²² ใน พ.ศ.2513 พลเอกลอน นอล ก่อรัฐประหารล้มอำนาจรัฐบาลสมเด็จพระสีหนุ จนทำให้สมเด็จพระสีหนุ ได้ทรงลี้ภัยไปประทับที่จีน ตั้งรัฐบาลพลัดถิ่นที่ปักกิ่ง และใช้จีนเป็นฐานในการต่อสู้เพื่อต่อต้านการรุกรานของสหรัฐอเมริกา สนับสนุนให้พลเอกลอน นอล ก่อรัฐประหารและปกครองกัมพูชา ต่อมาในยุคของพอล พต ผู้นำเขมรแดงในช่วง พ.ศ.2518 ได้นำแนวทางการปฏิวัติของเหมา เจ๋อตง มาใช้ และจีนมีอิทธิพลต่อเขมรแดงมากโดยให้ความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจ และยุทธโศปกรณ์ รวมทั้งพอล พต ได้เดินทางเยือนจีน ใน พ.ศ.2520 ถือว่าเป็นการเชื่อมสัมพันธระหว่างรัฐบาลจีนและรัฐบาลเขมรแดงที่แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น นอกจากนี้ จีนยังเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอยู่เบื้องหลังจัดส่งอาวุธยุทธโศปกรณ์ให้กับเขมรแดงในช่วงสงครามกลางเมืองเพื่อต่อต้านเวียดนามที่ส่งกองทัพบุกกัมพูชาและต่อต้านพรรคคอมมิวนิสต์แห่งสาธารณรัฐกัมพูชาที่ได้รับการสนับสนุนจากเวียดนาม²³ และจีนมีบทบาทสั่งสอนเวียดนามโดยส่งกองทัพบุกโจมตีเวียดนามเพื่อตอบโต้และปกป้องผลประโยชน์ของจีน ซึ่งสงครามกลางเมืองกัมพูชา นับเป็นสงครามตัวแทนการสู้รบทางอุดมการณ์ระหว่างค่ายโลกเสรีและค่ายโลกคอมมิวนิสต์²⁴

เมื่ออาเซียนมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาวิกฤติในกัมพูชาโดยหยิบยกประเด็นดังกล่าวไปสู่เวทีสหประชาชาติและเจรจาไกล่เกลี่ยความขัดแย้งจนบรรลุผลสำเร็จในการลงนามข้อตกลงสันติภาพที่กรุงปารีสใน พ.ศ.2534²⁵ จีนในฐานะสมาชิกถาวรคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติได้ลงนามรับรอง และนำไปสู่การเลือกตั้งทั่วไปในกัมพูชาใน พ.ศ.2536 และการเลือกตั้งอีกครั้งใน พ.ศ. 2541 นำมาสู่อำนาจของนายกรัฐมนตรีฮุน เซนจนถึงปัจจุบันซึ่งดำเนินนโยบายประนีประนอมกับทุกฝ่าย จนกลายเป็นประเทศสมาชิกอาเซียน²⁶ อย่างไรก็ตาม สมเด็จพระนโรดม สีหนุ ทรงกลับมาเป็น

²² ประศาสน์ ตั้งมติธรรม, "นโยบายต่างประเทศกัมพูชากับความอยู่รอด," กรุงเทพธุรกิจ, 25 พฤศจิกายน 2562, <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/648765>. (เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2564).

²³ เจินโบราน จันบอโด, "ย้อนรำลึกครบรอบ 40 ปี เมื่อเวียดนามเข้าแทรกแซงทางทหารในกัมพูชา," บีบีซีไทย, 20 ธันวาคม 2561, <https://www.bbc.com/thai/international-46621685> (เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2564).

²⁴ ธีระ นุชเปียม, "รัฐกับสังคมกัมพูชา" (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543). หน้า 11-12.

²⁵ ปราณี ทิพย์รัตน์, "50 ปี อาเซียน: ความสำเร็จและข้อท้าทายในอนาคต," (สถานีวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 5 สิงหาคม 2560). <https://curadio.chula.ac.th/Program-Detail.php?id=8053>. (เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2564)

²⁶ ประศาสน์ ตั้งมติธรรม, "นโยบายต่างประเทศกัมพูชากับความอยู่รอด,"

ประมุขแห่งรัฐของกัมพูชาอีกครั้ง และเสด็จประทับที่จีนเป็นระยะเพื่อพักผ่อนและรักษาอาการประชวรจนทรงสละราชสมบัติและเสด็จสวรรคตที่จีนใน พ.ศ.2555²⁷

ความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างกัมพูชาและจีนในอดีตตั้งแต่เริ่มสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตจีนเปรียบเสมือนผู้มีพระคุณสนับสนุนสถาบันกษัตริย์รวมถึงช่วยเหลือแก้ไขวิกฤตทางการเมืองกัมพูชามาโดยตลอดจนนำมาสู่การปกครองภายใต้การนำของรัฐบาลนายกรัฐมนตรีฮุน เซน กล่าวคือใน พ.ศ.2540 นายกรัฐมนตรีฮุน เซน ยึดอำนาจของเจ้ารณฤทธิ์ ทำให้สหประชาชาติไม่รับรองสถานะของกัมพูชาและอาเซียนชะลอการรับรองเป็นสมาชิก ในขณะที่จีนกลายเป็นประเทศเดียวในเวทีสหประชาชาติที่รับรองสถานะของกัมพูชาพร้อมให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ²⁸ นายกรัฐมนตรีฮุน เซน เดินทางเยือนจีนอย่างเป็นทางการครั้งแรกใน พ.ศ.2542 เพื่อกระชับความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจและการเมืองกับจีน โดยจีนตอบแทนให้เงินกู้ปลอดดอกเบี้ย 200 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเป็นผลประโยชน์ที่จีนไม่เคยเสนอให้กัมพูชามาก่อน²⁹ จีนกระชับความสัมพันธ์กับกัมพูชาอย่างชัดเจนใน พ.ศ.2555 ซึ่งกัมพูชาเป็นประธานอาเซียนและภายหลังการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนที่กัมพูชาเป็นเจ้าภาพไม่สามารถออกแถลงการณ์ร่วมเพื่อแสดงความกังวลต่อกรณีปัญหาความขัดแย้งในทะเลจีนใต้และบทบาทของจีน ซึ่งถือเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์อาเซียนไม่สามารถออกแถลงการณ์ร่วมได้³⁰ สถานการณ์ดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า จีนและกัมพูชาพัฒนาความสัมพันธ์ไปในลักษณะที่ต่างก็มีความสำคัญสำหรับกันและกัน³¹ และเข้าสู่ยุคของความสัมพันธ์ระดับรัฐบาลกับรัฐบาล กัมพูชาเป็นเป้าหมายของจีนตามนโยบายทางการค้าของจีนมาตลอดตั้งแต่ พ.ศ.2556 รัฐบาลนายกรัฐมนตรีฮุน เซน ตอบรับนโยบายประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ที่ขึ้นดำรงตำแหน่งเลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์ โดยการตอบรับอิทธิพลทางการค้าและลงทุนของจีนในกัมพูชาตามนโยบาย BRI เป็นโอกาสสำหรับกัมพูชาในความสัมพันธ์แบบผู้อุปถัมภ์กับผู้พึ่งพา

2.2 อิทธิพลทางการค้าและการลงทุนของจีนในกัมพูชา

กัมพูชาอยู่ในช่วงเฟื่องเริ่มฟื้นตัวจากสงครามกลางเมืองทำให้ต้องพึ่งพาการพัฒนาและความช่วยเหลือจากผู้ลงทุนจากต่างชาติเป็นหลัก นายกรัฐมนตรีฮุน เซน กล่าววิสัยทัศน์ในการประชุม

²⁷ วัชรินทร์ ยงศิริ, “กัมพูชากับมหาอำนาจจีน: ยุค สี จิ้นผิง (ตอนที่ 1),”

²⁸ ประศาสน์ ตั้งมติธรรม, “นโยบายต่างประเทศกัมพูชากับความอยู่รอด,”

²⁹ Vannarith Chheang, "Cambodia Embraces China's Belt and Road Initiative," *ISEAS Perspective* 48 (6 July 2017), https://www.iseas.edu.sg/images/pdf/ISEAS_Perspective_2017_48.pdf. (accessed on May 28, 2021): 4.

³⁰ ปราณี ทิพย์รัตน์, ประชามหาอาเซียน มายาคติและความเป็นจริง (กรุงเทพฯ: ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2018). หน้า 16.

³¹ ประศาสน์ ตั้งมติธรรม, “นโยบายต่างประเทศกัมพูชากับความอยู่รอด,”

อนาคตของกัมพูชาใน พ.ศ.2560 ว่ากัมพูชาจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงเป็นประเทศรายได้ปานกลางภายใน พ.ศ.2573 และจะต้องกลายเป็นประเทศรายได้สูงภายใน พ.ศ.2593 โดยจะเน้นที่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เทคโนโลยี และการพัฒนาขยายโครงสร้างพื้นฐาน³² ความร่วมมือทวิภาคีกับจีนนำมาซึ่งการไหลเวียนของเงินทุนจากจีนที่เพิ่มขึ้น ส่งผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการลดความยากจนในกัมพูชา การสนับสนุนของจีนจึงมีความสำคัญต่อเป้าหมายการพัฒนาที่กัมพูชา ตามที่นักวิเคราะห์กัมพูชา Chheang Vannarith กล่าวว่า “การบริหารของนายกรัฐมนตรีฮุน เซนที่มีต่อประเทศจีนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการเมืองและเศรษฐกิจ”³³

จีนเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาประเทศรายใหญ่ที่สุดและมาลงทุนในกัมพูชามากที่สุดซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและผลักดันให้เศรษฐกิจของประเทศเติบโต ข้อมูลจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนกัมพูชา (Cambodian Investment Board; CIB) ระบุว่าตั้งแต่ พ.ศ.2537 ถึง มีนาคม พ.ศ.2563 จีนลงทุนในกัมพูชาเป็นอันดับ 1 มูลค่า 11.14 พันล้านเหรียญสหรัฐ³⁴ รองจากสหภาพยุโรป และเกาหลีใต้ โดยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ คาดการณ์ว่าภายใน พ.ศ.2565 กัมพูชาจะเป็นหนึ่งในประเทศที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจเร็วที่สุดในภูมิภาคอาเซียนอยู่ที่ร้อยละ 6.0 และจะมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่รวดเร็วที่สุดในภูมิภาคภายใน พ.ศ. 2569 ที่ร้อยละ 6.8 ตามด้วยเวียดนาม และฟิลิปปินส์³⁵ นักทุนจีนมีความกล้าลงทุนในกัมพูชาจากความเชื่อมั่นเรื่องความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น การได้สิทธิประโยชน์ ทรัพยากรธรรมชาติ และค่าแรงขั้นต่ำต่อเดือนตามข้อมูลใน พ.ศ. 2561 ค่าแรงขั้นต่ำในโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าและรองเท้าเฉลี่ยได้รับค่าจ้างเพียง 175 เหรียญสหรัฐ นอกจากนี้ นักลงทุนจีนจะได้รับการคุ้มครองการลงทุนตามข้อตกลงทวิภาคีตั้งแต่ พ.ศ.2542 และใน พ.ศ.2563 กัมพูชาและจีนลงนามความตกลงเขตการค้าเสรี (Cambodia-China Free Trade Agreement; CCFTA) ถือเป็นการลงทุนความตกลงเขตการค้าเสรีฉบับแรกของกัมพูชาแบบทวิภาคี รายการสินค้าส่วนใหญ่ที่ได้รับการยกเว้นภาษีเป็นสินค้าเกษตรและสินค้าเกษตรแปรรูปเปิดโอกาสให้กัมพูชาส่งออกสินค้าไปจีนได้เพิ่มมากขึ้นโดยไม่เสียภาษีกว่า 10,000 รายการ การค้าทวิภาคีระหว่างกัมพูชาและจีนใน พ.ศ.2563 มีมูลค่ารวมอยู่ที่ 8,118.07 ล้านดอลลาร์

³² "Cambodia Outlook Brief," ed. Cambodia Development Resource Institute (15 March 2018). <https://cdri.org.kh/wp-content/uploads/OB2018e.pdf>. (accessed on May 30, 2021).

³³ Chheang, "Cambodia Embraces China's Belt and Road Initiative."

³⁴ จิรวุฒิ สุวรรณอาจ, "รายงานการลงทุนในประเทศกัมพูชาไตรมาส 1 ปี 2563," (13 พฤษภาคม 2563). https://www.ditp.go.th/contents_attach/613621/613621.pdf. (เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2564). หน้า 2.

³⁵ International Monetary Fund, "World Economic Outlook," (April 2021). <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2021/03/23/world-economic-outlook-april-2021> (accessed on June 1, 2021): 132.

สหรัฐ และจะขยายให้มีมูลค่า 10,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐภายใน พ.ศ. 2566 โดยสินค้าส่งออกส่วนใหญ่ของกัมพูชาร้อยละ 97 เป็นสินค้าเกษตร³⁶

นอกจากนี้ จีนยังสามารถเข้าถึงแหล่งทรัพยากรธรรมชาติในกัมพูชาจำนวนมาก บริษัทรัฐวิสาหกิจของจีนลงทุนในอุตสาหกรรมเหมืองเหล็ก และทองคำ และเป็นต่างชาติรายใหญ่ที่สุดในภาคพลังงานในกัมพูชา โดยมีเงินทุนหมุนเวียนกว่า 7.5 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในโรงไฟฟ้าพลังน้ำและประมาณ 4 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในโรงไฟฟ้าถ่านหิน ข้อมูลการค้าระหว่างกัมพูชาและจีนอาจยืนยันได้ว่าจีนมีอิทธิพลในกัมพูชาในด้านการค้าการลงทุนสูง และนับตั้งแต่ พ.ศ.2556 หลังจากประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ประกาศนโยบาย BRI กัมพูชาก็ตอบรับนโยบายดังกล่าวอย่างกระตือรือร้น และส่งเสริมการลงทุนจากจีนเพิ่มขึ้น

2.3 การเข้าร่วมนโยบาย BRI ของกัมพูชา

จีนประกาศนโยบาย BRI ครั้งแรกที่ปักกิ่งในวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ.2556 และ ใน พ.ศ. 2560 มีจัดประชุมและเชิญประเทศในเส้นทางนโยบาย BRI เข้าร่วมครั้งแรกซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อผลักดันจีนเชื่อมต่อกับภูมิภาคและเส้นทางการค้าระหว่างจีนกับประเทศอื่นในภูมิภาคเอเชีย ยุโรป และแอฟริกา ส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การค้า การลงทุน ซึ่งนโยบาย BRI ประกอบด้วย 2 เส้นทางหลัก คือ เส้นทางสายไหมทางบก เชื่อมโยงจีนกับยุโรป ผ่านเอเชียกลาง เอเชียตะวันตก และตะวันออกกลาง และเส้นทางสายไหมทางทะเลเชื่อมต่อกับจีนกับยุโรป ผ่านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ และแอฟริกา³⁷ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ใหม่ของจีนที่มุ่งเป้าเพื่อมีอิทธิพลเป็นผู้นำโลกทางเศรษฐกิจ และเพื่อรักษาดุลอำนาจโลก จีนให้การสนับสนุนแก่รัฐวิสาหกิจและบริษัทเอกชนจีนลงทุนในประเทศต่าง ๆ ภายใต้อำนาจของนโยบายโดยเฉพาะบริษัทที่เชี่ยวชาญการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน นอกจากนี้ จีนจะให้ความช่วยเหลือประเทศในเส้นทางผ่านเงินอุดหนุน เงินกู้ปลอดดอกเบี้ย และเงินกู้ให้วงเงินชำระคืนระยะยาวและดอกเบี้ยต่ำ³⁸

นายกรัฐมนตรีฮุน เซน ของกัมพูชาเข้าร่วมการประชุม BRI ที่ปักกิ่งใน พ.ศ.2560 ตามด้วยการเยือนอย่างเป็นทางการและจีนให้เงินกู้ปลอดดอกเบี้ย 240 ล้านดอลลาร์สหรัฐ รวมทั้งลงนามความร่วมมือ 13 ฉบับในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ภาคการผลิต การค้า ความร่วมมือทางทะเล และการท่องเที่ยวภายใต้นโยบาย BRI กัมพูชาจะเป็นเป้าหมายสำหรับยุทธศาสตร์การพัฒนาทางเศรษฐกิจ

³⁶ Sangeetha Amarthalingam, "What's the deal with Cambodia and China's FTA?," *The Phnom Penh Post*, August 6, 2020, <https://m.phnompenhpost.com/special-reports/whats-deal-cambodia-and-chinas-fta>. (accessed on June 1, 2021).

³⁷ นิสิต พันธมิตร พรชัย วิสุทธิศักดิ์ และ จิระ บุรีคา, "การเปรียบเทียบอิทธิพลการค้าและการลงทุนของจีนใน CLMV," หน้า 65.

³⁸ เรื่องเดียวกัน. หน้า 66-67.

เพื่อความร่วมมือและความเชื่อมโยงในภูมิภาค ในฐานะพันธมิตรเก่าแก่และเพื่อนแท้ของจีน³⁹ เนื่องจากจีนได้ผลประโยชน์ทางยุทธศาสตร์และตอบแทนการพัฒนาทางเศรษฐกิจให้กัมพูชา

2.4 ผลประโยชน์เชิงยุทธศาสตร์ของจีนในกัมพูชา

กัมพูชามีความสำคัญต่อยุทธศาสตร์ของจีนในการสร้างอิทธิพลที่มากขึ้นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และตอบสนองจีนตามนโยบาย “หลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ”⁴⁰ ไม่ดำเนินนโยบายแทรกแซงกิจการภายในระหว่างกัน กัมพูชาจึงเป็นพันธมิตรที่ปฏิบัติตามนโยบายของจีนและกระตือรือร้นส่งเสริมวาระเชิงกลยุทธ์ระดับภูมิภาคของจีนในฐานะเพื่อน โดยไม่คำนึงว่าใครจะเป็นผู้บังคับบัญชา ประกอบกับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีประชากรประมาณ 661 ล้านคนและเป็นภูมิภาคที่มีคู่ค้าอย่างสหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น มีผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GNP) มูลค่ากว่า 7 แสนล้านเหรียญ⁴¹ หลายประเทศมีเส้นทางทางทะเลมากเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก จีนจึงใช้อิทธิพลมากขึ้นในภูมิภาคและต้องการเข้าถึงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติเป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่ทำให้จีนรักษาความสัมพันธ์กับกัมพูชา จีนต้องการแหล่งพลังงานและวัตถุดิบที่จำเป็นต่อการดำรงการเติบโตและการขยายอำนาจของประเทศ ขณะที่กัมพูชาสามารถพัฒนาเศรษฐกิจ และโครงสร้างพื้นฐาน จีนใช้อิทธิพลผ่านยุทธวิธีการให้ความปลอดภัยและการกำกับดูแลความยั่งยืนทางพลังงาน โครงสร้างพื้นฐาน และอำนาจทางการเงิน

ด้านความปลอดภัยและการกำกับดูแลการเข้าถึงทางทะเลอย่างไม่จำกัดด้านฝั่งตะวันออกของอ่าวไทยเป็นแรงกระตุ้นให้จีนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านความปลอดภัยของกัมพูชา แม้ว่าดูเหมือนเป็นความหวังดีต่อกัมพูชา แต่สามารถถูกมองว่าเป็นความพยายามอย่างเปิดเผยของจีนเพื่อสร้างป้อมปราการทางทหารเพื่อต่อต้านภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ในปัจจุบันและอนาคตที่อาจเกิดขึ้นในภูมิภาคโดยมีกัมพูชาเป็นรัฐกันชน ในระหว่าง พ.ศ. 2548 – 2550 จีนบริจาคเรือลาดตระเวน 9 ลำ และเรือรบ 5 ลำ ให้แก่กัมพูชา ปัจจุบันจอดเทียบท่าที่ท่าเรือสีหนุวิลล์⁴² จีนอ้างว่ากำลังช่วยกัมพูชาเสริมสร้างความมั่นคงทางทะเลเพื่อต่อสู้กับโจรสลัดและผู้ลักลอบขนยาเสพติด อย่างไรก็ตาม หากมองเชิงผลประโยชน์ภูมิศาสตร์ชายฝั่งทะเลของกัมพูชา จีนอาจต้องการให้กัมพูชาเป็นยุทธศาสตร์ที่เข้าถึงได้ทางทะเลจีนใต้ได้สะดวก ซึ่งจีนอ้างสิทธิพื้นที่หมู่เกาะที่มีทรัพยากรน้ำมัน

³⁹ Chheang, "Cambodia Embraces China's Belt and Road Initiative."

⁴⁰ Paul Marks, "China's Cambodia Strategy," *Parameters* 30, no. 3 (Autumn 2000), <http://www.sophanseng.info/wp-content/uploads/2015/05/Chinas-Cambodia-Strategy.pdf>. (accessed on June 3, 2021): 94.

⁴¹ Sigfrido Burgos and Ear Sophal, "China's Strategic Interests in Cambodia: Influence and Resources," 615.

⁴² Sambath Phou, "Cambodia-China Relation: Past, Present and Future." https://www.academia.edu/31430017/China_cambodia_relation (accessed on June 3, 2021): 4-5.

และแก๊สจำนวนมาก และปัจจุบันจีนได้ให้งบประมาณสนับสนุนพัฒนาท่าเทียบเรือน้ำลึกชายฝั่งทะเล กัมพูชาหลายแห่งโดยเฉพาะฐานทัพเรือเรียมในจังหวัดสีหนุวิลล์ทางตอนใต้ของกัมพูชา

ด้านความยั่งยืนทางพลังงานเมื่อเศรษฐกิจจีนเติบโตมากขึ้น และเศรษฐกิจโลกมีแนวโน้มขยายตัวพร้อม กับการเพิ่มขึ้นของประชากรโลกกว่า 9 พันล้านคนใน พ.ศ.2593 ความต้องการของการใช้พลังงานย่อมมีมากขึ้นตาม ซึ่งจีนมีความต้องการพลังงานน้ำมันมากเป็นอันดับ 2 ของโลกรองจากสหรัฐอเมริกา จีนจึงหันมาลงทุนกับแหล่งพลังงานทดแทนให้มากขึ้น นอกเหนือจากพลังงานจากน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติและถ่านหิน จึงทำให้จีนสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำแห่งที่สี่บริเวณแม่น้ำโขง และมีแผนสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำบนแม่น้ำโขงในอาณาเขตของกัมพูชา ซึ่งกัมพูชาตั้งเป้าที่จะผลิตพลังงานประมาณเกือบ 4,000 เมกะวัตต์ใน พ.ศ.2563 และกระจายไฟฟ้าให้ได้ 70% ประชากร⁴³ ก่อนหน้านี้กัมพูชาต้องซื้อพลังงานจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ไทย เวียดนาม และลาว จีนจึงได้เข้ามาลงทุนสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำและโรงไฟฟ้าถ่านหิน นักลงทุนชาวจีนได้ลงทุนประมาณ 1.8 พันล้านเหรียญสหรัฐในเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำ 5 แห่ง ส่วนโรงไฟฟ้าถ่านหิน บริษัทจีนมีการลงทุนรวม 732 ล้านเหรียญสหรัฐ⁴⁴ อย่างไรก็ตาม ผลประโยชน์ที่แท้จริงจากการสร้างเขื่อนทั้งต้นและปลายแม่น้ำโขงอาจเป็นความพยายามที่ต้องการมีอำนาจควบคุมการไหลของน้ำเพื่อใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองระยะยาวของจีนต่อประเทศในภูมิภาคนี้ หากพิจารณาแหล่งน้ำมันสำรองในกัมพูชาที่จีนกำลังมองหาในระยะยาว ข้อมูลทางธรณีวิทยาล่าสุดแสดงว่าน้ำมันและก๊าซใต้ดินจำนวนมากอยู่ทั่วดินแดนกัมพูชา⁴⁵ และผู้มีอำนาจดูแลสัญญา้ำมันปิโตรเลียมแห่งชาติของกัมพูชาอยู่ภายใต้การควบคุมโดยตรงของนายกรัฐมนตรีที่ยินดีจะสนับสนุนเงินในทุกช่องทาง จีนจึงถูกกล่าวหาว่าได้รับสิทธิในน้ำมันกัมพูชาเพื่อใช้ทรัพยากรธรรมชาติในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศตน⁴⁶

จีนใช้อำนาจทางการเงินเป็นเครื่องมือเกลี้ยกล่อมประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และชาวกัมพูชาให้อยู่ในแนวเดียวกัน⁴⁷ จีนช่วยเหลือการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานส่วนใหญ่ในกัมพูชาผ่าน

⁴³ Khouth Sophak Chakrya and Sebastian Strangio, "Villagers Gather to Express Dam Concerns," *The Phnom Penh Post*, September 24, 2009, <https://www.phnompenhpost.com/national/villagers-gather-express-dam-concerns>. (accessed on June 3, 2021).

⁴⁴ Mark Grimdsitch, "Chinese Energy Investment in Cambodia: Fuelling Industrialisation or Undermining Development Goals?," (May 6, 2021). <https://thepeoplesmap.net/2021/05/06/chinese-energy-investment-in-cambodia-fuelling-industrialisation-or-undermining-development-goals/>. (accessed on June 4, 2021).

⁴⁵ "Cambodia's Oil Resources—Blessing or Curse?," *The Economist*, February 26, 2009, <https://www.economist.com/asia/2009/02/26/blessing-or-curse>. (accessed on June 5, 2021).

⁴⁶ Robert Ebel, *China's Energy Future: The Middle Kingdom Seeks Its Place in the Sun* (Washington, D.C.: Center for Strategic and International Studies, October 2005), 77.

⁴⁷ Brendan Taylor, "Toward Hegemony? Assessing China's Asian Ambitions," *Security Challenges* 1, no. 1 (November 2005): 1-5.

บริษัทรัฐวิสาหกิจและเอกชน จีนได้ให้ความช่วยเหลือในรูปแบบเงินกู้ยืมแก่รัฐบาลกัมพูชา 600 ล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปีเทียบเท่ากับเงินช่วยเหลือที่รัฐบาลกัมพูชาได้รับความช่วยเหลือจากนานาชาติในแต่ละปี ทำให้กัมพูชาคาดหวังผลประโยชน์จากการไหลเข้าของเงินทุนใหม่ในระบบเศรษฐกิจภายในประเทศที่เปราะบางในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา หลังจากที่กัมพูชาประสบปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศและความยากจนเป็นเวลาหลายทศวรรษ รัฐบาลกัมพูชามุ่งมั่นพัฒนาเศรษฐกิจให้ขยายตัวสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลางขั้นสูงใน พ.ศ. 2573 กัมพูชากำลังพยายามที่จะกระจายการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เพิ่งเริ่มต้นจากการพึ่งพาการท่องเที่ยว การผลิตเสื้อผ้าราคาถูก และความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ดังนั้น การลงทุนและความเอื้ออาทรต่อกัมพูชาที่เพิ่มขึ้นของจีน ได้มีบทบาทสำคัญในการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษของกัมพูชาที่สำคัญ 3 แห่ง⁴⁸ ได้แก่ เขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต-โอเนียง (Poi Pet O'Neang SEZ) เขตเศรษฐกิจพิเศษพนมเปญ (Phnom Penh SEZ) และเขตเศรษฐกิจพิเศษสีหนุวิลล์ (Sihanoukville SEZ) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเป็นเขตอุตสาหกรรม การค้า และที่อยู่อาศัย มุ่งเน้นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น และอุตสาหกรรมเบา เช่น เครื่องนุ่งห่ม รองเท้า อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ การแปรรูปอาหาร ซึ่งสร้างงานสร้างอาชีพให้แก่ชาวกัมพูชาในฐานะพนักงาน 80,000 ถึง 100,000 คน เพื่อให้เขตเศรษฐกิจพิเศษนี้เป็น “เงินจีน” ของกัมพูชาในอนาคต⁴⁹ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่เพียงแต่จะทำให้จีนมีอำนาจเหนือเจ้าหน้าที่กัมพูชามากขึ้นเท่านั้น แต่ยังช่วยให้จีนมีอำนาจที่จะต่อรองกับรัฐบาลกัมพูชาที่จะลงทุนหรือยกเลิกการลงทุนหากกัมพูชาไม่ดำเนินนโยบายที่เป็นประโยชน์แก่จีน ซึ่งจีนได้ให้ผลประโยชน์ตอบแทนแก่กัมพูชาทั้งในด้านเศรษฐกิจและการเมือง

2.5 ปัจจัยเบื้องหลังที่ทำให้กัมพูชาตอบรับนโยบายจีน

นโยบายต่างประเทศของกัมพูชามีเบื้องหลังที่ได้รับแรงจูงใจจากจีนนอกจากผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว มีแรงจูงใจหลักสองประการสำคัญคือความอยู่รอดของระบอบฮุนเซน และการค้าประกันความมั่นคงจากผู้รุกรานกัมพูชาในอดีตอย่างเวียดนาม⁵⁰

ความอยู่รอดของระบอบฮุนเซน ซึ่งครองอำนาจมากกว่า 36 ปี มักจะถูกวิพากษ์วิจารณ์และคว่ำบาตรจากตะวันตก ในขณะที่เดียวกัน จีนกลับสนับสนุนและไม่กดดันเรื่องการเมืองภายในและสิทธิ

⁴⁸ กองยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์, "การขับเคลื่อนระบบโลจิสติกส์บนความปกติใหม่ (New Normal) ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019," *จดหมายข่าวกองยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ ปีที่ 3, ฉบับที่ 2* (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563): หน้า 11-12.

⁴⁹ Cam McGrath, "Sihanoukville zone prospers on China links," *The Phnom Penh Post*, June 12, 2017,

<http://www.phnompenhpost.com/business/sihanoukville-zone-prospers-china-links> (accessed on June 6, 2021).

⁵⁰ Sovinda Po and Christopher B. Primiano, "An 'Ironclad Friend': Explaining Cambodia's Bandwagoning Policy towards China," *Journal of Current Southeast Asian Affairs* 39, no. 3 (2020), <https://journals.sagepub.com/doi/ful/10.1177/1868103420901879> (accessed on June 4, 2021): 450.

มนุษยชนของกัมพูชา และกัมพูชาสนับสนุนนโยบายจีนเดียวอย่างเห็นได้ชัด เช่น การสั่งปิดสถานทูตไต้หวันประจำกัมพูชาใน พ.ศ.2540 และแถลงการณ์สนับสนุนนโยบายจีนเดียวที่มองว่ากิจการภายในของฮ่องกงเป็นกิจการภายในของจีน⁵¹ นอกจากนี้ ในฐานะสมาชิกสมาคมอาเซียนประเทศหนึ่ง กัมพูชามีท่าทีเพิกเฉยต่อประเด็นข้อพิพาททะเลจีนใต้ที่มีกับจีนจนนำไปสู่ความล้มเหลวในการออกแถลงการณ์ร่วมระหว่างการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนใน พ.ศ.2555⁵² ขณะที่ด้านสิทธิมนุษยชน กัมพูชาส่งตัวชาวอุยกูร์จำนวน 20 คนกลับจีนผ่านเครื่องบินที่จีนบริจาคให้⁵³ โดยหลายคนรู้ดีกว่าคนเหล่านั้นหากกลับไปถึงจีนจะต้องถูกสำเร็จโทษ ตัวอย่างทั้งหมดนี้เป็นการสนับสนุนอย่างแข็งขันของกัมพูชาที่มีต่อจีน แม้จะดูสวนทางกับมุมมองทางการเมืองและสิทธิมนุษยชนของหลายประเทศโดยเฉพาะประเทศตะวันตก แต่รัฐบาลกัมพูชาก็ได้การนำของนายกรัฐมนตรีฮุน เซน ก็ไม่ได้แสดงความกังวลต่อท่าทีดังกล่าว จึงทำให้เห็นว่ากัมพูชาเลือกที่จะสนับสนุนประเทศที่ไม่วิจารณ์การใช้อำนาจปกครองประเทศของรัฐบาลอย่างจีน ซึ่งการสนับสนุนบทบาทของจีนนี้เองทำให้จีนสนับสนุนเงินและการลงทุนจำนวนมากทำให้เศรษฐกิจของกัมพูชาเติบโต โดยเฉพาะด้านการเกษตรซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนกัมพูชาและผลผลิตส่วนใหญ่ส่งออกไปจีน จึงทำให้เห็นว่าหากประชาชนมีความสุขกับการขายผลผลิตทางการเกษตรได้ พวกเขาก็ยินดีที่จะเลือกพรรคของระบอบฮุน เซนเข้ามาครองอำนาจอีกครั้งในสมัยหน้า นอกจากนี้ นายหวัง อี้ รัฐมนตรีต่างประเทศจีน กล่าวกับนายปรีก สุกคน รัฐมนตรีต่างประเทศกัมพูชา ก่อนมีการเลือกตั้งของกัมพูชาใน พ.ศ.2561 ว่าจีนสนับสนุนความพยายามของกัมพูชาในการปกป้องเสถียรภาพทางการเมือง บรรลุผลทางเศรษฐกิจและการพัฒนา เชื่อว่ารัฐบาลกัมพูชาสามารถนำประชาชนรับมือกับความท้าทายทั้งในและต่างประเทศ และจะมีการเลือกตั้งอย่างราบรื่น⁵⁴ การสนับสนุนของจีนกล่าวได้ว่าทำให้ความนิยมในตัวของนายกรัฐมนตรีฮุน เซนและรัฐบาลเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น การหันไปเป็นมิตรจีนน่าจะเป็นทางเลือกที่ดีกว่าในสายตาของนายกรัฐมนตรีฮุน เซน ในขณะที่กัมพูชามีความเห็นและการแสดงออกทางการเมืองที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับจีนมากขึ้น จีนก็เต็มใจที่จะให้รางวัลแก่กัมพูชาทางเศรษฐกิจมากขึ้นเช่นกัน

ชาวกัมพูชาและชนชั้นนำส่วนใหญ่ยังมีความทรงจำเกี่ยวกับเวียดนามในฐานะผู้รุกรานในอดีต และคุกคามความอยู่รอดของชาวกัมพูชา ข้อพิพาทเรื่องเขตแดนที่ยังไม่ชัดเจน ตำแหน่งทางภูมิศาสตร์

⁵¹ "กัมพูชาออกโรงสนับสนุนจีนใช้กฎหมายความมั่นคงในฮ่องกง," อินโฟเควสท์, 25 พฤษภาคม 2563, <https://www.infoquest.co.th/2020/19458> (เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2564).

⁵² ปราณี ทิพย์รัตน์, *ประชาคมอาเซียน มายาคติและความเป็นจริง*, หน้า 24.

⁵³ HRH Bergen, "Cambodia deported twenty Uyghurs back to China," (January 4, 2010). <http://humanrightshouse.org/Articles/12978.html>. (accessed on June 6, 2021).

⁵⁴ Michael Perry, "China supports Cambodia's crackdown on political opposition," Reuters, November 21, 2017, <https://www.reuters.com/article/cnews-us-cambodia-politics-china-idCAKBN1DL01L-OCATP>. (accessed on June 4, 2021).

ที่อยู่ระหว่างไทยกับเวียดนาม พรรคประชาชนกัมพูชา (Cambodian People's Party; CPP) ของ นายกรัฐมนตรีฮุน เซน ซึ่งเวียดนามมีส่วนสำคัญในการขับไล่การปกครองของเขมรแดงและให้พรรค CPP สืบทอดอำนาจรัฐบาลต่อมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ รัฐบาลกัมพูชาก็กังวลอย่างมากกับจำนวน ผู้อพยพชาวเวียดนามที่เข้าเมืองผิดกฎหมายที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น⁵⁵ ประมาณ 10,000 คนต่อปี⁵⁶ ทำให้การเข้าข้างจีนดูเหมือนจะเป็นทางเลือกที่เป็นไปได้มากที่สุดในการป้องกันประเทศ อย่างน้อยก็ เพื่อที่จะได้รับการป้องกันความปลอดภัยที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงต่อเวียดนามและ เสริมสร้างการป้องกันประเทศ จีนจึงมีความสำคัญต่อความร่วมมือทวิภาคีทางการทหารกับกองทัพ กัมพูชา (Royal Cambodian Armed Forces; RCAF) โดยเสนอสินเชื่อและยุทธโศปกรณ์ทางทหาร เครื่องบิน รถบรรทุก เฮลิคอปเตอร์ และอุปกรณ์ทางการแพทย์ นอกจากนี้ ยังลงนามในข้อตกลงด้านการ ป้องกันประเทศมูลค่า 17 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ทำให้กัมพูชาได้รับเงินบริจาคมหาศาลจากจีน และในเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2557 จีนให้ทุนนายทหารกัมพูชากว่า 400 ทุน ไปศึกษาต่อที่จีน นอกจากนี้ จีน ยังปรับปรุงฐานทัพเรือริเยมให้ทันสมัยและมีการซ่อมรบเพื่อเพิ่มความไว้วางใจเงินให้มากขึ้น⁵⁷

บทสรุป การดำเนินการของจีนต่อกัมพูชาสะท้อนบทบาทของจีนที่มีอิทธิพลเหนือกัมพูชา และกลายเป็นความสัมพันธ์ที่ได้ผลประโยชน์ร่วมกัน จีนเป็นผู้สนับสนุนหลักของกัมพูชามาโดยตลอด ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและกัมพูชาตอบแทนพันธมิตรเก่าแก่ด้วยการสนองความปรารถนาแทบทุก อย่าง เช่น ให้สัมปทานสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำ ถนน สะพาน การรถไฟและระบบโทรคมนาคม และ อนุญาตให้จีนเข้าถึงเศรษฐกิจของประเทศ เป็นต้น กัมพูชาและจีนจะคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์แบบพึ่งพา อาศัยกัน เพราะความช่วยเหลือของจีนเป็นตัวกระตุ้นเศรษฐกิจ และเป็นการสร้างโครงการทาง เศรษฐกิจและสังคมในระยะยาวที่จำเป็นเพื่อการพัฒนาประเทศ อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ของจีน กัมพูชาแน่นแฟ้นขึ้นเท่าไร ยิ่งเพิ่มความกังวลให้กับประเทศต่าง ๆ ที่จับตามองกัมพูชาในฐานะหุ้นส่วน ที่เข้ามาคุกคามความสามัคคีของอาเซียน เสถียรภาพในภูมิภาค และการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยที่เพิ่งจะเริ่มต้นได้ไม่นานของหลายประเทศในภูมิภาคนี้ และความกังวลต่อกรณีที่ดิน อาจจะใช้กัมพูชาเป็นพื้นที่เชิงยุทธศาสตร์ทางการทหาร แน่แน่นอนว่าผลตอบแทนทางเศรษฐกิจทั้งหมด ที่กล่าวมาข้างต้น จะแสดงให้เห็นถึงการได้รับผลประโยชน์ของชนชั้นนำของกัมพูชาผ่านการลงทุน และช่วยเหลือต่าง ๆ ของจีน แต่ชนชั้นกลางถึงล่างอาจจะได้ผลประโยชน์เพียงผิวเผินหรือเข้าไม่ถึง ประโยชน์มากเท่าที่ควร มีหน้าซ้ำคนจนที่ไม่มีอำนาจต้องเผชิญกับความท้าทายมากขึ้นเกี่ยวกับการก่

⁵⁵ Leng T, "Small state diplomacy: Cambodia's foreign policy towards Vietnam," *The Pacific Review* 30, no. 3 (2017): 328.

⁵⁶ Tim Frewer, "Cambodia's Anti-Vietnam Obsession," *The diplomat*, September 06, 2016, <https://thediplomat.com/2016/09/cambodias-anti-vietnam-obsession/> (accessed on June 4, 2021).

⁵⁷ Carlyle A. Thayer, "The Tug of War Over Cambodia," *USNI news*, February 19, 2013, <https://news.usni.org/2013/02/19/the-tug-of-war-over-cambodia>. (accessed on June 5, 2021).

ชี้แรงงาน และความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ระบบธรรมาภิบาลและการบังคับขับไล่ออกจากที่ดิน
ของพวกเขาเอง ซึ่งผู้เขียนจะอธิบายภาวะรวมของผลกระทบจากอิทธิพลจีนในกัมพูชาและท่าทีของ
ต่างประเทศต่อกรณีดังกล่าว

บทที่ 3

การพัฒนาโครงการดาราชาโกร์ในกัมพูชา

เนื้อหาในบทนี้จะกล่าวถึงภูมิหลังและสถานะปัจจุบันการพัฒนาโครงการดาราชาโกร์ ภายใต้ความตกลงระหว่างกัมพูชากับจีน ซึ่งเป็นโครงการนำร่องของจีนตามนโยบาย BRI บนชายฝั่งทะเลกัมพูชาเพื่อเชื่อมโยงเส้นทางสายไหมทางทะเล การพัฒนาท่าเรือน้ำลึก การพัฒนาท่าอากาศยานนานาชาติ การพัฒนาที่อยู่อาศัย และที่สำคัญมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของกัมพูชา ควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวโดยอาศัยการลงทุนจากจีนเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญ

3.1 ความเป็นมาของโครงการดาราชาโกร์

โครงการดาราชาโกร์เป็นโครงการสำคัญตามนโยบาย BRI⁵⁸ และกลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่เรียกว่า Going out ของจีนเพื่อออกไปแสวงหาทรัพยากรใหม่ จึงเข้ามาลงทุนในพื้นที่ชายฝั่งทะเลกัมพูชา⁵⁹ โดยใน พ.ศ.2550 รัฐบาลกัมพูชาประกอบด้วยรัฐมนตรีกระทรวงสิ่งแวดล้อม รัฐมนตรีกระทรวงเศรษฐกิจและการเงิน และรัฐมนตรีกระทรวงพาณิชย์⁶⁰ ร่วมลงนามในข้อตกลงการพัฒนากับ บริษัท Union Development Group (UDG)⁶¹ บริษัทในเครือบริษัท Tianjin Union Investment Development Group ซึ่งเป็นบริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์รายใหญ่ของจีน โดยโครงการนี้จะมีการสร้างโรงแรม รีสอร์ท สนามกอล์ฟ คาสิโน ท่าเทียบเรือ และสนามบิน⁶²

ข้อมูลจากสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงพนมเปญ ระบุว่าบริษัท UDG ได้รับสัมปทานที่ดินเพื่อเศรษฐกิจจากรัฐบาลกัมพูชาเป็นเวลา 99 ปี โดยโครงการมีพื้นที่ครอบคลุม 44,100 เฮกเตอร์หรือประมาณ 270,000 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ใน 2 อำเภอหลักของจังหวัดเกาะกง คือ อำเภอ Kiri Sakor และ อำเภอ Botum Sakor บนพื้นที่แนวชายฝั่งทะเลคิดเป็นร้อยละ 20 ของแนว

⁵⁸ Brenda Goh and Prak Chan Thul, "In Cambodia, stalled Chinese casino resort embodies Silk Road secrecy, risks," *Reuters*, June 6, 2018, <https://www.reuters.com/article/us-china-silkroad-cambodia-insight/in-cambodia-stalled-chinese-casino-resort-embodies-silk-road-secrecy-risks-idUSKCN1J20HA>. (accessed on May 13, 2021).

⁵⁹ Union Group (Cambodia), "OVERALL PLAN." <http://www.union-groupcompany.com/index.php/Ch/En/Ztgh/ztgh#page1>. (accessed on May 12, 2021).

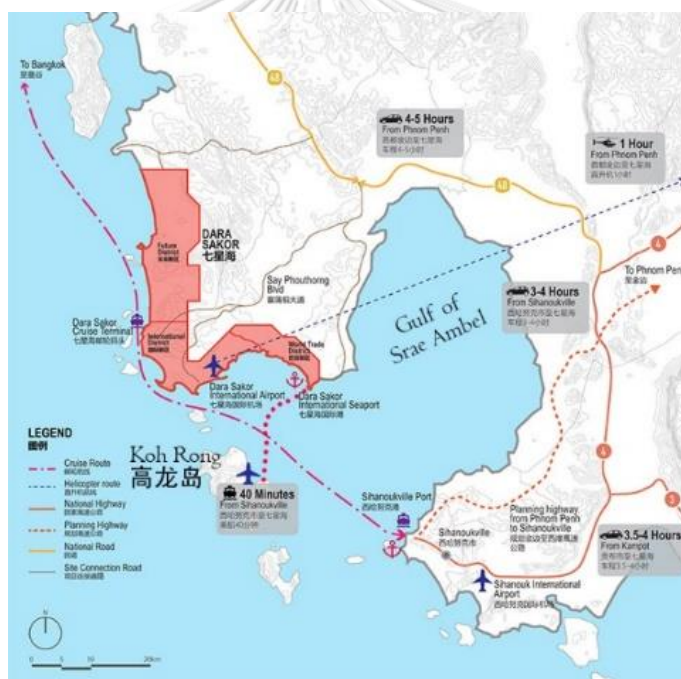
⁶⁰ Andreas Neef, "Cambodia's devastating economic land concessions," (June 29, 2016). <https://www.eastasiaforum.org/2016/06/29/cambodias-devastating-economic-land-concessions/>. (accessed on May 10, 2021).

⁶¹ จีรวุฒิ สุวรรณอาจ, "Dara Sakor โครงการเมกะโปรเจกต์ของจีนบนพื้นที่ชายฝั่งกัมพูชา," หน้า 1.

⁶² Union Group (Cambodia), "The Belt and Road Initiative and Cambodia-China Comprehensive Investment and Development Pilot Zone and Cambodian Dara Sakor Seashore Resort." <http://www.union-groupcompany.com/index.php/Ch/En/Xmgl/xmgl#page2>. (accessed on May 12, 2021).

ชายฝั่งทะเลทั้งหมดของกัมพูชา⁶³ และอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ Botum Sakor ห่างจากกรุงพนมเปญประมาณ 260 กิโลเมตร และห่างจากสีหนุวิลล์ 60 กิโลเมตร⁶⁴ โดยบริษัท UDG ได้เข้ามาพัฒนาพื้นที่แห่งนี้ภายใต้ชื่อโครงการดาราซาโกรมีแผนการพัฒนาพื้นที่ในระยะยาว 25-30 ปี โดยเริ่มก่อสร้างตั้งแต่ พ.ศ.2551 หากเสร็จสมบูรณ์ภายในโครงการจะประกอบด้วย สาธารณูปโภคทั้งโครงข่ายถนน สนามบินนานาชาติขนาดใหญ่ ท่าเรือน้ำลึกสำหรับจอดเรือสำราญ คอนโดมิเนียม โรงแรม โรงพยาบาล หมู่บ้านจัดสรร สนามกอล์ฟ 18 หลุม 2 สนาม และคาสีโน ถนนเข้าโครงการ 4 เลนยาว 64 กิโลเมตร จากถนนสายหลักไปยังริมชายฝั่งทะเลรวมถึงแหล่งน้ำขนาดใหญ่อีก 2 แห่ง ด้วยเงินลงทุนรวมประมาณ 3,800 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ตั้งแต่ พ.ศ. 2551 - ปัจจุบัน ใช้งบประมาณในการลงทุนไปแล้วประมาณ 2,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และยังมีเงินลงทุนเหลือเข้ามาอย่างต่อเนื่อง)⁶⁵

ภาพที่ 1 แผนที่ตั้งโครงการดาราซาโกรในจังหวัดเกาะกง

ที่มา: <https://beyondrealty.asia/dara-sakor-project/>

⁶³ Hannah Beech, "A Jungle Airstrip Stirs Suspicions About China's Plans for Cambodia," *The New York Times*, December 22, 2019. (accessed on May 16, 2021).

⁶⁴ "Dara Sakor," MCC Singapore, <http://www.mcc.sg/project-detail?id=DARA%20SAKOR>. (accessed on May 17, 2021).

⁶⁵ จิรวุฒิ สุวรรณอาจ, "Dara Sakor โครงการเมกะโปรเจกต์ของจีนบนพื้นที่ชายฝั่งกัมพูชา," หน้า 2.

โครงการดารราชาโกร์ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลกัมพูชา นายปาน สรศักดิ์ (Pan Sosarak) รัฐมนตรีกระทรวงพาณิชย์กัมพูชา กล่าวในการประชุมร่วมกับที่ปรึกษาบริษัท Tianjing Union Development Group ในเดือนกันยายน พ.ศ.2560 ว่าโครงการนี้จะสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กัมพูชาในระดับโลกและสร้างภาพลักษณ์ให้กัมพูชากลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก⁶⁶ และสภาเพื่อการพัฒนากัมพูชา (The Council for the Development of Cambodia; CDC) และหน่วยงานด้านเศรษฐกิจต่างช่วยสนับสนุนโครงการดังกล่าวให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น

3.2 การพัฒนาพื้นที่สำคัญภายใต้โครงการดารราชาโกร์

การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวดารราชาโกร์แยกการพัฒนาเป็น 3 ส่วน คือ 1. พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวนานาชาติขนาด 100 ตารางกิโลเมตร โดยเน้นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญคือ ท่าอากาศยานนานาชาติที่สามารถรองรับเครื่องบินขนาดใหญ่ โรงแรม คาสีโน สนามกอล์ฟ 18 หลุม 2 สนาม คาดว่าจะเสร็จเต็มรูปแบบภายใน พ.ศ. 2568 2. พื้นที่การลงทุนนานาชาติ ครอบคลุมพื้นที่ 60 ตารางกิโลเมตร มีแผนจะสร้างนิคมอุตสาหกรรม และท่าเรือน้ำลึก และ 3. พื้นที่เมืองใหม่ ครอบคลุมพื้นที่ 200 ตารางกิโลเมตรจะพัฒนาเป็นเมืองใหม่เชิงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม คาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จในอีก 20 - 30 ปีข้างหน้า⁶⁷

3.2.1 การพัฒนาท่าอากาศยานนานาชาติ

การก่อสร้างท่าอากาศยานนานาชาติดารราชาโกร์ (Dara Sakor International Airport) ตำบลตานูน อำเภอบัตตมชาโกร์ จังหวัดเกาะกง พัฒนาโดยบริษัท Sichuan Huashi Overseas Investment & engineering (Cambodia) Co.,LTD บริษัทในเครือบริษัท Tianjin Union Development Group ของจีน โดยใช้งบประมาณในการก่อสร้างและพัฒนาประมาณ 200 ล้านดอลลาร์⁶⁸ เพื่อเชื่อมต่อการเดินทางทั้งทางอากาศและทางบก และรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากพื้นที่ต่าง ๆ ให้สามารถบินไปจากประเทศสมาชิกอาเซียนใช้เวลา 2-3 ชั่วโมง และบินจากภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงและตะวันออกกลางใช้เวลาเพียง 4-5 ชั่วโมง คาดว่าจะรองรับผู้โดยสารได้ปีละ 10 ล้านคน⁶⁹

⁶⁶ Sok Chan, "Dara Sakor resort to break ground early 2019," *Khmer Times*, September 5, 2018, <https://www.khmertimeskh.com/530297/dara-sakor-resort-to-break-ground-early-2019/>. (accessed on May 17, 2021).

⁶⁷ จีรวดี สุวรรณอาจ, "Dara Sakor โครงการเมกะโปรเจกต์ของจีนบนพื้นที่ชายฝั่งกัมพูชา," หน้า 2.

⁶⁸ Gareth Johnson, "New International Airport in Koh Kong to be operational by end of the year," *Khmer Times*, June 4, 2021, <https://www.khmertimeskh.com/50868061/new-international-airport-in-koh-kong-to-be-operational-by-end-of-the-year>. (accessed on May 18, 2021).

⁶⁹ Ibid.

โดยได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ.2559 ซึ่งเดิมกำหนดการก่อสร้างสนามบินจะแล้วเสร็จและเปิดใช้ใน พ.ศ.2563 แต่เนื่องจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ทำให้สำนักงานการบินพลเรือนของกัมพูชากำหนดเปิดใช้งานอย่างเป็นทางการในปลาย พ.ศ.2564⁷⁰ ซึ่งทางวิ่งขึ้นลง (Runway) มีความยาว 3,200 เมตร และมีความกว้าง 45 เมตร⁷¹ ใหญ่กว่าท่าอากาศยานนานาชาติกรุงพนมเปญที่มีความยาว 3,000 เมตร และเมื่อเทียบกับท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิความยาว 4,000 เมตร และ 3,700 เมตร สนามบินดาราซาโกร์ ถือว่ามีขนาดใหญ่มาก⁷² สามารถรองรับอากาศยานได้จนถึง A380 Boeing 747 และ 777⁷³

3.2.2 การพัฒนาท่าเรือน้ำลึกนานาชาติ

โครงการมีแผนก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกจำนวน 2 แห่ง ได้แก่ ท่าเรือน้ำลึกแห่งที่ 1 มีลักษณะเป็นรูปตัวอักษร L และมีความลึกของน้ำบริเวณท่าเทียบเรือ ประมาณ 17 เมตร ความลึกร่องน้ำเฉลี่ย 14 เมตร⁷⁴ จะมีขีดความสามารถในการรับเรือได้สูงสุด 20,000 ตัน (DWT) จำนวน 4 ลำ⁷⁵ และ ท่าเรือน้ำลึกแห่งที่ 2 มีแผนจะก่อสร้างในอนาคต ซึ่งเป็นท่าเรือที่มีขีดความสามารถในการรับเรือได้สูงสุด 100,000 ตัน ซึ่งใหญ่กว่าท่าเรือสีหนุวิลล์ซึ่งเป็นท่าเรือพาณิชย์ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในกัมพูชา และใหญ่กว่าท่าเรือแหลมฉบังของไทย ที่รองรับเรือได้สูงสุด 83,000 ตัน⁷⁶ ซึ่งถือได้ว่าท่าเรือแห่งนี้มีขนาดใหญ่มากเป็นพิเศษสามารถรองรับเรือสินค้าขนาดใหญ่ เรือเดินสมุทร ขณะที่โฆษกกระทรวงกลาโหมสหรัฐอเมริกา กล่าวว่าท่าเรือดังกล่าวใหญ่พอที่จะใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางการทหารได้⁷⁷ การพัฒนาโครงการนี้คาดว่าจะใช้เวลาประมาณ 25 ปี โดยพัฒนาทั้งหมด 5 ระยะ⁷⁸

3.2.3 การพัฒนาโซนที่พักอาศัย

บริษัท UDG พัฒนาที่พักอาศัยหลายรูปแบบ เช่น อพาร์ทเมนต์ บ้านเดี่ยวพร้อมพื้นที่สวน และวิลล่า เป้าหมายระยะกลางโครงการจะมีผู้พักอาศัยประมาณ 1,300,000 คน จำนวนที่อยู่อาศัยรวมแล้วประมาณ 414,000 ยูนิต และมีนักท่องเที่ยวกว่าปีละ 6.86 ล้านคน ห้องพักสามารถ

⁷⁰ Gareth Johnson, "New International Airport in Koh Kong to be operational by end of the year,"

⁷¹ Ibid.

⁷² จิรวุฒิ สุวรรณอาจ, "Dara Sakor โครงการเมกะโปรเจกต์ของจีนบนพื้นที่ชายฝั่งกัมพูชา," หน้า 3.

⁷³ May Kunmakara, "\$350M Koh Kong airport on track," *The Phnom Penh Post*, March 16, 2021, <https://www.phnompenhpost.com/business/350m-koh-kong-airport-track?> (accessed on May 19, 2021).

⁷⁴ "Cambodia's political dependence on China," *East sea studies*, August 23, 2017, <http://nghiencuubiendong.vn/quan-h-quc-t/6664-su-phu-thuoc-ve-chinh-tri-cua-campuchia-vao-trung-quoc>. (accessed on May 19, 2021).

⁷⁵ จิรวุฒิ สุวรรณอาจ, "Dara Sakor โครงการเมกะโปรเจกต์ของจีนบนพื้นที่ชายฝั่งกัมพูชา," หน้า 4.

⁷⁶ เรือเดียวกัน.

⁷⁷ Beech, "A Jungle Airstrip Stirs Suspicions About China's Plans for Cambodia."

⁷⁸ "Cambodia's political dependence on China."

รองรับนักท่องเที่ยวจำนวน 940,500 ห้อง และมีการจ้างงานกว่า 1 ล้านอัตรา ขณะที่โรงแรมจะเป็นระดับ 5 ดาว โดยภายในพื้นที่จะประกอบด้วย ภัตตาคาร สปา และ สถานบันเทิง (ผับ บาร์ คาสีโน) นอกจากนี้ ปัจจุบันเปิดให้บริการสนามกอล์ฟขนาด 18 หลุม จำนวน 2 แห่ง⁷⁹

3.3 การพัฒนาพื้นที่ในโครงการเชื่อมโยงนโยบาย BRI

การพัฒนาในโครงการขนาดใหญ่ที่ลงทุนโดยกลุ่มทุนจีนเป็นผลจากการดำเนินนโยบาย BRI ของรัฐบาลจีนเพื่อเชื่อมโยงการค้าการลงทุนไปสู่ภูมิภาคยุโรปตะวันตก และเอเชียทั้งภูมิภาค⁸⁰ ในเดือนตุลาคม พ.ศ.2563 ผู้บริหารบริษัท Union City Development Group ซึ่งเป็นพันธมิตรด้านการพัฒนาของบริษัท Union Development Group (UDG) นาย Liu Jinson กล่าวว่า “การพัฒนาเมืองดาราซาโกร์เป็นการพัฒนาโครงการสร้างเมืองที่ใหญ่ที่สุดตามแนวชายฝั่งทะเลกัมพูชา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ "One Belt One Road"⁸¹ และบริษัท UDG ได้วางแผนในการพัฒนาโครงการดาราซาโกร์ให้เป็นศูนย์กลางด้านโลจิสติกส์และการขนส่งที่เชื่อมโยงการขนส่งทางอากาศและทางเรือที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และผลักดันให้เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจนอกชายฝั่งทะเลภายใต้ ASEAN Free Trade Zone⁸²

3.3.1 การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานของจีนในกัมพูชาเพื่อตอบสนองนโยบาย BRI

ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของกัมพูชาตั้งอยู่ในเส้นทางทะเลของเส้นทางสายไหมใหม่ใหม่ควบคู่กับความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและความแน่นแฟ้นทางการทูตกับจีน กัมพูชาจึงกลายเป็นพื้นที่เริ่มต้นสำคัญของ BRI⁸³ นายหวัง อี้ รัฐมนตรีต่างประเทศจีน กล่าวว่านโยบาย BRI จะช่วยอำนวยความสะดวกและกระชับความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับประเทศในพื้นที่แม่โขง-ล้านช้าง และเพื่อความร่วมมือกับประเทศในอาเซียน กัมพูชาจึงเปรียบเสมือนใบเบิกทางสำคัญในนโยบาย BRI ที่จีนจะเข้าไปลงทุนโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็ง⁸⁴ ประกอบกับใน พ.ศ. 2559

⁷⁹ Beyond Realty, "Dara Sakor Project: The Biggest Real Estate Development Project In Cambodia," (2021). <https://beyondrealty.asia/dara-sakor-project/>. (accessed on May 20, 2021).

⁸⁰ Thul, "In Cambodia, stalled Chinese casino resort embodies Silk Road secrecy, risks."

⁸¹ "Cambodia-based Long Bay: Dara Sakor Project under the Belt and Road Initiative Released," Zheng Heng Group, 2020, http://www.zhgroup.com.kh/en/Detail/984_5146 (accessed on May 21, 2021).

⁸² จีรวุฒิ สุวรรณอาจ, "Dara Sakor โครงการเมกะโปรเจกต์ของจีนบนพื้นที่ชายฝั่งกัมพูชา," หน้า 4.

⁸³ Xue Li and Li Yongke, "The Belt and Road Initiative and China's Southeast Asia Diplomacy," *The diplomat*, November 28, 2017, <https://thediplomat.com/2017/11/the-belt-and-road-initiative-and-chinas-southeast-asia-diplomacy/>. (accessed on May 21, 2021).

⁸⁴ He Ke, "Belt and Road (B&R) Initiative and its impact on ASEAN Integration: From a perspective of structural realism," *Asian International Journal of Social Sciences* 17, no. 4 (october 2017): 3.

นายกรัฐมนตรีฮุน เซน ของกัมพูชา ได้กล่าวว่าอาเซียนต้องมีแหล่งการลงทุนทางเลือกเพื่อเข้ามาพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเช่นเดียวกับกัมพูชา⁸⁵ เป็นเหตุผลให้กัมพูชาเข้าร่วมกับธนาคารเพื่อการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานเอเชีย (Asian Infrastructure Investment Bank; AIIB) และเปิดโอกาสให้นักลงทุนจีนเข้ามาลงทุน ดังข้อมูลที่ปรากฏจนถึง พ.ศ.2562 จีนเข้ามาลงทุนโครงสร้างพื้นฐานให้กัมพูชา เช่น ทางด่วนสายพนมเปญ-สีหนุวิลล์ ซึ่งเป็นทางด่วนสายแรกของกัมพูชามูลค่า 1.9 พันล้านเหรียญสหรัฐ สิ่งอำนวยความสะดวกในโครงการดาราชาโกร์ มูลค่า 3.8 พันล้านเหรียญสหรัฐ⁸⁶ ท่าอากาศยานนานาชาติสีหนุวิลล์ มูลค่า 5.7 พันล้านเหรียญสหรัฐ⁸⁷ และ เส้นทางรถไฟเชื่อมจังหวัดพระวิหาร-เกาะกง มูลค่า 11.2 พันล้านเหรียญสหรัฐ⁸⁸ ทั้งนี้ ตั้งแต่การประกาศนโยบาย BRI ใน พ.ศ.2556 จีนและกัมพูชาลงนามในบันทึกความร่วมมือกันภายใต้นโยบาย BRI จำนวน 19 ฉบับ และระหว่าง พ.ศ. 2537-2563 กัมพูชามีสัดส่วนการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ จากจีนเป็นอันดับหนึ่งถึงร้อยละ 21.81 ขณะที่ใน พ.ศ. 2563 สภาเพื่อการพัฒนา กัมพูชาอนุมัติโครงการลงทุนจากต่างประเทศมูลค่า 9.40 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในจำนวนนี้เป็นการลงทุนจากจีนถึง 2.75 พันล้านเหรียญสหรัฐ ตามด้วยฮ่องกงมูลค่า 912.55 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และญี่ปุ่น 298.84 ล้านดอลลาร์สหรัฐ⁸⁹

3.3.2 กัมพูชากับแหล่งทุนโครงสร้างพื้นฐานเพื่อยกระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

กัมพูชาต้องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานภายในประเทศอย่างเร่งด่วนเพื่อเชื่อมโยงการเดินทางภายในประเทศและในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ง่ายขึ้นและประหยัดเวลา กัมพูชาต้องการงบประมาณเพื่อการลงทุนก่อสร้างถนนระยะทาง 850 กิโลเมตร มูลค่า 9 พันล้านเหรียญสหรัฐ และมากถึง 26 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในพ.ศ. 2583⁹⁰ ซึ่งนายกรัฐมนตรีฮุน เซน กล่าวว่า กัมพูชาต้องการงบประมาณปีละ 500-700 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อลดช่องว่างการพัฒนาโครงสร้าง

⁸⁵ Kimkong Heng and Sovinda Po, "Cambodia and China's Belt and Road Initiative: Opportunities, Challenges and Future Directions," *UC Occasional Paper Series* 1, no. 2 (January 2017): 1.

⁸⁶ Hin Pisei, "Sihanoukville highway work to begin," *The Phnom Penh Post*, 12 July, 2019, <https://www.phnompenhpost.com/business-post-property/sihanoukville-highway-work-begin>. (accessed on May 22, 2021).

⁸⁷ "China's Geographical-Economic Strategy in Cambodia: Part II: Road Production and Connectivity," June 23, (2017). <http://nghiencuubiendong.vn/y-kien-va-binh-luan/6594-chien-luoc-dia-kinh-te-cua-trung-quoc-tai-cam-pu-chia-phan-2>. (accessed on May 22, 2021).

⁸⁸ *Briefing Paper: The Chinese North-South Railway Project, Focus on the Global South* (Bangkok: Chulalongkorn University, 2013), 22.

⁸⁹ "FDI Trend," (Council for the Development of Cambodia, 2020). <http://www.cambodiainvestment.gov.kh/why-invest-in-cambodia/investment-environment/fdi-trend.html> (accessed on May 23, 2021).

⁹⁰ "Cambodia's political dependence on China."

พื้นฐานให้กับประเทศ⁹¹ แต่ข้อท้าทายของกัมพูชาที่ถูกจัดอันดับเป็นประเทศยากจนใน World Economic Forum (WEF) ใน พ.ศ.2560 ในอันดับ 96 โครงสร้างพื้นฐานสนามบิน และอันดับ 108 โครงสร้างพื้นฐานภาคพื้นดินและท่าเรือเมื่อเทียบกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน เช่น ไทย สิงคโปร์ และมาเลเซีย ถือว่ากัมพูชาตามหลังอยู่มาก⁹² ดังนั้นเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้ทัดเทียมกับประเทศเพื่อนบ้านและเพื่อพัฒนาสถานะทางการเมืองในภูมิภาค กัมพูชาจึงประกาศสนับสนุนนโยบาย BRI ใน พ.ศ.2556 เห็นได้จากในการแถลงรายงานประจำปีความคืบหน้านโยบาย BRI ของจีน ระบุว่า นายกรัฐมนตรีกัมพูชาถือว่ากัมพูชาจะเป็นพื้นที่หลักให้กับนโยบาย BRI ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้⁹³ โดยกัมพูชาต้องการใช้นโยบาย BRI เพื่อเพิ่มการจ้างงาน และแลกเปลี่ยนการพัฒนาคน เศรษฐกิจ การท่องเที่ยว และเทคโนโลยี ซึ่งใน พ.ศ.2560 จีนลงทุนกว่า 1.6 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในกัมพูชา คิดเป็นเกือบร้อยละ 30 ของการลงทุนจากต่างประเทศ และกัมพูชาเป็นจุดสำคัญในเส้นทางการค้าทางทะเลตามนโยบาย BRI ของจีน โดยการลงทุนจีนส่วนใหญ่เน้นพัฒนาท่าเรือน้ำลึก สนามบิน ถนน และที่พักอาศัย จีนลงทุน 4.2 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในจังหวัดพระสีหนุ ซึ่งตั้งอยู่ชายฝั่งทะเลใกล้กับจังหวัดเกาะกงที่เป็นการลงทุนของต่างประเทศรายเดียวกว่าร้อยละ 85⁹⁴

3.3.3 ความต้องการส่งเสริมเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยว

โครงการดาราซาโกร์เป็นโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชายทะเลขนาดใหญ่แห่งแรกของกัมพูชาโดยกัมพูชาหวังให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวและสถานที่พักผ่อนที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบวงจรทุกรูปแบบที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก คาดว่าจะมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามามากกว่า 6.86 ล้านคน⁹⁵ ประกอบกับโครงการดาราซาโกร์มีเป้าหมายเป็นศูนย์กลางด้านโลจิสติกส์ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดเกาะกงที่มีชายแดนทางทะเลติดกับไทย สามารถเชื่อมต่อการเดินทางกับประเทศอื่นในภูมิภาคอาเซียนถือได้ว่าจะเป็นประโยชน์อย่างมากกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางทะเลในอนาคต

⁹¹ Zhang Dongmiao, "Cambodia to focus on infrastructure development at forthcoming B&R forum: PM," *xinhua*, April 4, 2017, http://www.xinhuanet.com/english/2017-04/06/c_136187164.htm. (accessed on May 23, 2021).

⁹² World Economic Forum, "Travel and Tourism Competitiveness Report 2017," (2018). <http://reports.weforum.org/travel-and-tourism-competitiveness-report-2017/>. (accessed on May 24, 2021).

⁹³ Cheunboran Chanborey, "Cambodia embraces Belt and Road Initiative," *Khmer times*, April 22, 2019, <https://www.khmertimeskh.com/596624/cambodia-embraces-belt-and-road-initiative/>. (accessed on May 24, 2021).

⁹⁴ Hannah Ellis-Petersen, "No Cambodia left": how Chinese money is changing Sihanoukville," *The Guardian*, July 31, 2018, <https://www.theguardian.com/cities/2018/jul/31/no-cambodia-left-chinese-money-changing-sihanoukville>. (accessed on May 25, 2021).

⁹⁵ Realty, "Dara Sakor Project: The Biggest Real Estate Development Project In Cambodia."

บทสรุป ภาพรวมโครงการดาราสาโกร์ถือเป็นอีกโครงการสำคัญภายใต้นโยบาย BRI จากการลงทุนของจีนในจังหวัดเกาะกง ซึ่งก่อสร้างขยายเส้นทางคมนาคม ท่าเทียบเรือขนาดใหญ่ และสนามบินนานาชาติ เพื่อให้เชื่อมต่อการขนส่งและการเดินทางทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ในอนาคตโครงการดังกล่าวน่าจะได้รับความสนใจจากนักลงทุนและกลุ่มบริษัทต่าง ๆ ของจีน ที่จะเข้ามาร่วมลงทุนอย่างต่อเนื่อง เพราะพื้นที่โครงการมีความพร้อมทางด้านภูมิประเทศและทรัพยากร และยึดครองธุรกิจจากสัมปทานที่ดินระยะยาว หากพัฒนาโครงการสำเร็จได้ตามเป้าหมายที่วางไว้พื้นที่บริเวณนี้จะกลายเป็นเขตอุตสาหกรรม เขตการค้า การท่องเที่ยว และศูนย์กลางการเชื่อมโยงและการขนส่งที่สำคัญ ซึ่งจะส่งผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของกัมพูชา อย่างไรก็ตามต่างชาติมองว่าจีนอาจจะใช้พื้นที่โครงการดาราสาโกร์เพื่อขยายอำนาจทางเศรษฐกิจในภูมิภาค และอาจใช้พื้นที่ดังกล่าวในด้านการทหาร⁹⁶ เพื่อคานอำนาจชาติตะวันตกในภูมิภาคนี้

⁹⁶ Philip Heijmans, "China-backed Dara Sakor project in Cambodia rings alarm bells in Washington," *The Japantimes*, July 20, 2019, <https://www.japantimes.co.jp/news/2019/07/20/asia-pacific/china-backed-dara-sakor-project-cambodia-rings-alarm-bells-washington/> (accessed on May 26, 2021).

บทที่ 4

ท่าที่ต่างประเทศและผลกระทบจากการพัฒนาโครงการตาราชากร์ของจีน

จีนมีบทบาทในการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลกัมพูชาทั้งในด้านการค้า การลงทุน การพัฒนาอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและโครงสร้างพื้นฐาน ทำให้เกิดการจ้างงานและการพัฒนาทางเศรษฐกิจภายในกัมพูชา แต่การเข้ามาของจีนกลับส่งผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่นในหลายด้าน⁹⁷ ได้แก่ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม การสูญเสียที่ดิน และอาจนำไปสู่ปัญหาความร่วมมือระหว่างประเทศ ซึ่งสะท้อนผ่านท่าทีของสหรัฐอเมริกา เวียดนาม อาเซียน และญี่ปุ่นที่กังวลกับการเข้ามาลงทุนของจีน จนอาจกระทบต่อความมั่นคงในภูมิภาคและไม่ส่งผลดีต่อปัญหาทะเลจีนใต้แม้กัมพูชาจะออกมาปฏิเสธต่อข้อห่วงกังวลของตะวันตกและอาเซียนก็ตาม เนื้อหาบทนี้จะนำเสนอท่าทีของต่างประเทศและผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่นจากการลงทุนของจีนในโครงการตาราชากร์

4.1 ท่าทีของสหรัฐอเมริกา

การลงทุนของกลุ่มทุนจีนในโครงการตาราชากร์ซึ่งเป็นโครงการขนาดใหญ่ และมีระยะเวลาสัมปทานนานถึง 99 ปี ทำให้ฝ่ายความมั่นคงของสหรัฐอเมริกากังวลเรื่องที่ดินจะเปลี่ยนโครงการพัฒนาส่วนหนึ่งให้เอื้อต่อภารกิจทางการทหารในบริเวณทะเลจีนใต้ ซึ่งน่าจะเป็นเหตุให้สหรัฐอเมริกาพยายามดำเนินการต่าง ๆ เพื่อลดบทบาทจีนในภูมิภาคอาเซียน อย่างไรก็ตาม จีนยืนยันว่าการพัฒนาโครงการตาราชากร์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวไม่ได้มีเหตุผลด้านการทหารเลย

นายไมค์ ปอมเปโอ รัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐอเมริกาได้แถลงต่อสื่อมวลชนว่ามีรายงานหลายฉบับที่น่าเชื่อถือได้รายงานว่าการพัฒนาโครงการตาราชากร์อาจถูกใช้เป็นที่ตั้งฐานทัพจีนซึ่งขัดต่อรัฐธรรมนูญของกัมพูชา และอาจคุกคามเสถียรภาพความมั่นคงของภูมิภาคอินโดแปซิฟิก อธิปไตยของกัมพูชา และความมั่นคงของพันธมิตร⁹⁸ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของสถาบันวิจัย Asia Society Policy Institute ของสหรัฐอเมริกาในเดือนกันยายน พ.ศ. 2563⁹⁹ ที่ระบุว่าโครงการตาราชากร์ โดยเฉพาะการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกและสนามบินสามารถปรับเปลี่ยนเพื่อการใช้งานทางทหารของจีน

⁹⁷ วินิสสา อุซชิน, "การลงทุนจีนบนชายฝั่งทะเลกัมพูชา," (25 กันยายน 2562). <http://asiatrend.ias.chula.ac.th> (เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2564)

⁹⁸ Sopheng Cheang, "Cambodia, China, challenge US over sanctions on Chinese firm," *AP*, September 16, 2020, <https://apnews.com/article/environment-china-archive-cambodia-hun-sen-84f340f7473d47dd26562fc68e0c29f2>. (accessed on June 15, 2021).

⁹⁹ Daniel R. Russel and Blake H. Berger, *Weaponizing the Belt and Road Initiative* (The Asia Society Policy Institute, 2020), <https://asiasociety.org/policy-institute/weaponizing-belt-and-road-initiative> (accessed on June 15, 2021): 25-26.

ในบริเวณทะเลจีนใต้ได้ ก่อนหน้านี้ใน พ.ศ.2562¹⁰⁰ รายงานของ Wall Street Journal กล่าวว่าจีน และกัมพูชากำลังทำความตกลงลับร่วมกันจะอนุญาตให้กองทัพเรือของจีนใช้ท่าเรือเรือเรียมซึ่งตั้งอยู่ติดกับโครงการดาราชาโกร์เป็นระยะเวลา 30 ปี แต่อย่างไรก็ตาม รัฐบาลกัมพูชาปฏิเสธเรื่องนี้ว่าไม่เป็นความจริง ล่าสุดในเดือนมิถุนายน พ.ศ.2564 กัมพูชาเปิดเผยว่าจีนได้มอบเงินเพื่อปรับปรุงท่าเรือเรียมซึ่งเคยใช้เป็นฐานที่ตั้งการฝึกร่วมกัมพูชากับสหรัฐอเมริกาภายใต้โครงการ Cooperation Afloat Readiness and Training (CARAT) และยังให้เงินช่วยเหลือในการสร้างอาคาร แต่ปัจจุบันมีความทรุดโทรมไม่สามารถใช้งานได้กัมพูชาจึงต้องการรื้อถอนและปรับปรุงสภาพพื้นที่บริเวณท่าเรือซึ่งมีความสำคัญต่อการดำเนินงานด้านกลาโหมของกัมพูชาโดยเฉพาะกิจการของกองทัพเรือ การดำเนินงานด้านโลจิสติกส์¹⁰¹ หลังจากการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว นางเวนดี้ เชอร์แมน (Wendy Sherman) รัฐมนตรีช่วยกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาเข้าพบนายกรัฐมนตรียุทธ เชน ที่กรุงเทพมหานครเพื่อหารือเกี่ยวกับการเยือนกัมพูชาและแสดงความห่วงกังวลและขอคำชี้แจงจากกัมพูชากรณีการรื้อถอนสิ่งก่อสร้างที่สหรัฐอเมริกาสร้างไว้ให้ภายในฐานทัพเรือเรียม ซึ่งเป็นฐานทัพเรือขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศ จะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระดับทวิภาคี และเสถียรภาพด้านความมั่นคงในระดับภูมิภาคด้วย¹⁰² หลังจากนั้นกัมพูชาได้เชิญผู้ช่วยทูตทหารสหรัฐอเมริกาไปเยี่ยมชมพื้นที่การปรับปรุงพัฒนาฐานทัพเรือเรียมเพื่อแสดงความจริงใจว่ากัมพูชาไม่ได้มีวัตถุประสงค์ด้านการทหารที่เป็นภัยคุกคามต่อภูมิภาค¹⁰³

ก่อนหน้านี้ในเดือนกันยายน พ.ศ.2563 สำนักงานควบคุมทรัพย์สินต่างประเทศ (Office of Foreign Assets Control; OFAC) ของสหรัฐอเมริกา ออกมาตรการลงโทษบริษัท UDG เข้าในบัญชีดำอายัดทรัพย์สิน (Global Magnitsky Act)¹⁰⁴ ซึ่งบริษัทดังกล่าวอยู่ภายใต้การควบคุมโดยอำนาจรัฐจีน และกำลังพัฒนาโครงการดาราชาโกร์ในกัมพูชา การตัดสินใจลงโทษของสหรัฐอเมริการั้งนี้ให้เหตุผล

¹⁰⁰ Jeremy Page Gordon Lubold and Rob Taylor, "Deal for Naval Outpost in Cambodia Furthers China's Quest for Military Network," Wall Street Journal, July 22, 2019, <https://www.wsj.com/articles/secret-deal-for-chinese-naval-outpost-in-cambodia-raises-u-s-fears-of-beijings-ambitions-11563732482>. (accessed on June 15, 2021).

¹⁰¹ Sopheng Cheang, "Cambodia denies that demolition of US-funded facility is to make way for Chinese naval base plans," Navy Times, October 5, 2020, <https://www.navytimes.com/news/your-navy/2020/10/05/cambodia-denies-that-demolition-of-us-funded-facility-is-to-make-way-for-chinese-naval-base-plans/>. (accessed on June 15, 2021).

¹⁰² Ed Davies, "US concerned by China presence in Cambodia, urges 'balanced' policy," Reuters, June 1, 2021, <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/us-deputy-secretary-state-visits-cambodia-amid-worsening-rights-record-2021-06-01/>. (accessed on June 15, 2021).

¹⁰³ Niem Chheng, "US wants 'full access' to Ream Naval Base," The Phnom Penh Post, June 13, 2021, <https://www.phnompenhpost.com/national-politics/us-wants-full-access-ream-naval-base-0>. (accessed on June 16, 2021).

¹⁰⁴ David Hutt, "Parsing Washington's Latest Cambodia Sanctions," The Diplomat, September 17, 2020, <https://thediplomat.com/2020/09/parsing-washingtons-latest-cambodia-sanctions/>. (accessed on June 16, 2021).

ว่าเนื่องจากบริษัท UDG มีส่วนเกี่ยวข้องในการแย่งยึดที่ดินของคนท้องถิ่น การละเมิดสิทธิมนุษยชน ต่อเกษตรกรกัมพูชา และการทุจริตอย่างร้ายแรงในกัมพูชา ผ่าน พลเอก กุน กิม นายทหารระดับสูงของกัมพูชา ซึ่งถูกสหรัฐอเมริกาคว่ำบาตรใน พ.ศ.2562

ขณะที่ นายสตีเวน เทอร์เนอร์ มนูชิน (Steven Terner Mnuchin) รัฐมนตรีว่าการคลังสหรัฐอเมริกา กล่าวว่าบริษัท UDG จดทะเบียนเพื่อการทุจริตในชื่อบริษัทของกัมพูชาเพื่อให้ได้ในสัมปทานที่ดินในพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติ Boutum Sakor ของกัมพูชา¹⁰⁵ นอกจากนี้ บริษัท UDG ยังถูกสหรัฐอเมริกากล่าวหาว่าก่อสร้างสนามบินและท่าเรือน้ำลึกในโครงการดาราซาโกร์เพื่อใช้เป็นฐานทัพทางทหารของจีนในอนาคต หลังพบข้อมูลว่าท่าเทียบเรือและสนามบินมีขนาดใหญ่กว่าของเอกชนทั่วไป ด้าน ดร.เอียร์ โซฟาล ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจการระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา ระบุว่ามาตรการคว่ำบาตรของสหรัฐอเมริกาน่าสนใจ เนื่องจากบ่งชี้ชัดเจนว่าบริษัท UDG มีการทุจริตทำให้ UDG ไม่สามารถทำธุรกรรมใดกับธนาคารของสหรัฐอเมริกาได้อีก¹⁰⁶

กระทรวงการต่างประเทศกัมพูชาออกแถลงการณ์แสดงความไม่พอใจกระทรวงการคลังสหรัฐอเมริกาที่ใช้กฎหมาย Global Magnitsky Act คว่ำบาตร พลเอก กุน กิม คนสนิทของนายกรัฐมนตรีฮุน เซน¹⁰⁷ ขณะที่นายกรัฐมนตรีฮุน เซน ได้ปฏิเสธต่อข้อกล่าวหาการตั้งฐานทัพต่างชาติในกัมพูชา ซึ่งมีมาอย่างต่อเนื่องในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา¹⁰⁸ ส่วนจีนปฏิเสธข้อกล่าวหาดังกล่าวเช่นกันโดยพันเอก อวูไซ อู๋ เซียน (Wu Qian) โฆษกกระทรวงกลาโหมจีนระบุเพียงว่าข้อกล่าวหาจีนจะตั้งฐานทัพเรือในกัมพูชาเป็นเรื่องไม่จริง¹⁰⁹

อย่างไรก็ตาม นักวิเคราะห์ด้านความมั่นคงระบุว่า การใช้มาตรการ Global Magnitsky Act ลงโทษบริษัท UDG รวมถึงการใช้กฎหมายดังกล่าวลงโทษทหารระดับสูงของกัมพูชา น่าจะแสดงให้เห็นถึงการดำเนินการเพื่อต่อต้าน และชะลอโครงการดาราซาโกร์ที่เชื่อว่าเป็นการก่อสร้างฐานทัพเงินที่จังหวัดเกาะกง ซึ่งหากก่อสร้างเสร็จจะทำให้จีนมีอำนาจทางทหารครอบคลุมพื้นที่อ่าวไทยและมี

¹⁰⁵ U.S. Embassy in Cambodia, "Treasury Sanctions Chinese Entity in Cambodia Under Global Magnitsky Authority," (September 16, 2020). <https://kh.usembassy.gov/treasury-sanctions-chinese-entity-in-cambodia-under-global-magnitsky-authority/>. (accessed on June 16, 2021).

¹⁰⁶ Ibid.

¹⁰⁷ "Cambodia Dismayed By Designation Of Cambodian Nationals Under Global Magnitsky Ac," (December 10, 2019). <https://www.information.gov.kh/articles/4361>. (accessed on June 18, 2021).

¹⁰⁸ "Hun Sen says no to Chinese military base in Cambodia," *Cambodianess*, July 5, 2019, <https://en.thmeythmey.com/article/hun-sen-says-no-to-chinese-military-base-in-cambodia>. (accessed on June 18, 2021).

¹⁰⁹ "China Says No Plan for a Chinese Naval Base in Cambodia," *Cambodianess*, July 24, 2019, <https://cambodianess.com/article/china-says-no-plan-for-a-chinese-naval-base-in-cambodia>. (accessed on June 18, 2021).

อำนาจเหนือในทะเลจีนใต้ รวมถึงอาจเป็นการส่งสัญญาณให้กัมพูชาจำกัดอิทธิพลของจีนไม่ให้เข้ามาในกัมพูชามากเกินไป และผลักดันกัมพูชาให้มีความสำคัญกับประเด็นสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตยภายในประเทศ¹¹⁰

4.2 ท่าทีของเวียดนาม

เวียดนามในฐานะพันธมิตรของสหรัฐอเมริกา มีความสัมพันธ์เชิงประวัติศาสตร์และพื้นที่พรมแดนติดกับกัมพูชา อีกทั้งเป็นคู่ขัดแย้งกับจีนในปัญหาทะเลจีนใต้ตอบสนองต่อกรณีข้อกัฏวการตั้งฐานทัพเรือจีนในพื้นที่พัฒนาโครงการดาราซาโกร์และท่าเรือใกล้เคียงแบบไม่แจ้งกร้าว ศาสตราจารย์กิตติคุณคาร์ไลล์ เธเยอร์ (Carlyle Thayer) ผู้เชี่ยวชาญเวียดนามชาวอเมริกันที่มหาวิทยาลัยนิวเซาท์เวลส์ในออสเตรเลียกล่าวว่าผู้นำเวียดนามมีท่าทีค่อนข้างผ่อนคลายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่แนบแน่นระหว่างกัมพูชากับจีนเช่นเดียวกับเวียดนามที่ได้ปรับปรุงความสัมพันธ์และความร่วมมือทางทหารกับจีนในขณะที่ความร่วมมือทางทหารระหว่างเวียดนามกับกัมพูชายังคงดำเนินต่อไป¹¹¹ การที่กัมพูชาเปิดรับการพัฒนาจากจีนไม่เพียงแต่เป็นประโยชน์ต่อชาวกัมพูชาเท่านั้นแต่ยังเป็นประโยชน์ต่อชาวเวียดนามด้วย และความสัมพันธ์ที่แนบแน่นอาจทำให้กัมพูชาเป็นผู้รักษาสมดุลความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ได้ในอนาคต ในระหว่างการเยือนเวียดนามของนายกรัฐมนตรีฮุน เซน ในเดือนธันวาคม พ.ศ.2561 ได้กล่าวยืนยันต่อนายกรัฐมนตรีเหงียน ซวน ฟุก ของเวียดนามว่าตามรัฐธรรมนูญกัมพูชาไม่อนุญาตให้ต่างชาติมาตั้งฐานทัพในแผ่นดินกัมพูชา และกัมพูชาคำนึงถึงข้อกัฏวการของเพื่อนบ้านในภูมิภาค¹¹² อย่างไรก็ตาม เวียดนามถือเป็นประเทศที่ใกล้ชิดกับกัมพูชา และเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือด้านการทหาร อีกทั้งกัมพูชายังได้ให้ความสำคัญกับเวียดนามผ่านวันแห่งความทรงจำนำไปสู่การล้มล้างระบอบเขมรแดงในอดีต ท่าทีของเวียดนามต่อกัมพูชาจึงอาจไม่ได้ออกมาในรูปแบบที่แจ้งกร้าวเพราะอาจส่งผลให้เกิดความตึงเครียดระหว่างพรมแดนทั้งสองประเทศ ปัญหาการหลบหนีเข้าเมือง และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของเวียดนามในกัมพูชา และอาจเป็นการผลักดันให้กัมพูชาอยู่ภายใต้อิทธิพลของจีนเพิ่มมากขึ้นไปอีก ดังนั้น เวียดนามจึงเลือกที่จะรักษาความสัมพันธ์กับ

¹¹⁰ Richard Finney, "Chinese Developer in Cambodia Sanctioned Unfairly by US, Cambodia's Defense Minister Says," *Global security*, September 18, 2020, <https://www.globalsecurity.org/wmd/library/news/china/2020/china-200918-rfa01.htm> (accessed on June 18, 2021).

¹¹¹ Aun Chhengpor, "Border Spat Shows Cambodia-Vietnam Relations Tested, while Chinese Influence Grows," *VOA*, January 23, 2019, <https://www.voacambodia.com/a/border-spat-shows-cambodia-vietnam-relations-tested-while-chinese-influence-grows/4754214.html> (accessed on June 18, 2021).

¹¹² Ven Rathavong, "No Chinese naval base in Cambodia," *The Khmer Times*, December 7, 2018, <https://www.khmertimeskh.com/557439/no-chinese-naval-base-in-cambodia/>. (accessed on June 21, 2021).

กัมพูชาและรับได้หากกัมพูชาจะตอบรับการลงทุนด้านเศรษฐกิจจากจีน และตราบไต่ที่กัมพูชายังไม่ดำเนินความสัมพันธ์ที่กระทบต่อผลประโยชน์ของเวียดนาม

อย่างไรก็ตาม นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาเชื่อว่า การตั้งหน่วยทหารเรือใหม่ ของเวียดนามใน พ.ศ.2564 ที่จังหวัด Kien Giang ใกล้กับจังหวัดกัมปอตของกัมพูชา ซึ่งเป็นที่ตั้งฐานทัพเรือเรียม และใกล้กับท่าเรือน้ำลึกโครงการดาราชาโกร์อาจเป็นการส่งสัญญาณถึงความกังวลที่จีนขยายอิทธิพลในกัมพูชาผ่านการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ทั้งสนามบิน และท่าเรือน้ำลึกในบริเวณชายฝั่งทะเลกัมพูชาซึ่งจีนสามารถใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางทหารหากเกิดความขัดแย้งในทะเลจีนใต้¹¹³ สอดคล้องกับท่าทีของเวียดนามภายหลังจากความตึงเครียดในทะเลจีนใต้ระหว่างจีนกับเวียดนามที่เกิดขึ้นใน พ.ศ.2557 โดยทั้งสองประเทศต่างปรับท่าทีและมีความพยายามที่จะพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกันเพื่อลดระดับความตึงเครียด มีการเยือนของเจ้าหน้าที่ระดับสูงระหว่างกัน และเวียดนามมองว่าไม่มีประโยชน์ที่จะดำเนินการขั้นเด็ดขาดให้กระทบความสัมพันธ์โดยรวมกับจีน อย่างไรก็ตาม เวียดนามก็ยังคงความพยายามที่จะเสริมขีดความสามารถของกำลังทางเรือ และกระชับความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกาให้ใกล้ชิดแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น¹¹⁴

4.3 ท่าทีของอาเซียน

ในขณะที่ท่าทีของอาเซียนเชื่อว่าจีนจะใช้ฐานทัพเรือเรียมและท่าเรือน้ำลึกในโครงการดาราชาโกร์เพื่อประโยชน์ในการขยายอิทธิพลในภูมิภาค และแข่งขันด้านการทหารกับสหรัฐอเมริกา และหากมีความจำเป็นกัมพูชาและจีนก็จะใช้ประโยชน์ทางทหารด้วย อย่างไรก็ตาม จนถึงปัจจุบันกัมพูชายังไม่ได้ใช้ฐานทัพเรือนี้ในด้านการทหารและยังไม่มีหลักฐานยืนยันว่ามีการใช้งานด้านการทหารที่จะเป็นภัยคุกคามต่อเวียดนาม ไทย และประเทศในอาเซียน จึงยังเร็วเกินไปที่จะประเมินว่าอาเซียนจะมีฉันทามติร่วมกันที่จะแสดงความห่วงกังวลในเรื่องนี้ แต่อาจเป็นไปได้ในลักษณะหารือแบบทวิภาคีกับกัมพูชาเพื่อให้ทราบข้อกังวลใจแต่ต้องไม่ใช่การกล่าวหาที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับประเทศเพื่อนบ้าน

ปัจจัยประการหนึ่งที่อาเซียนไม่อาจมีฉันทามติแสดงความกังวลต่ออิทธิพลจีนในภูมิภาค เนื่องจากยังต้องพึ่งพาอิทธิพลด้านการค้าและการลงทุนของจีนในอาเซียนซึ่งมีนัยสำคัญต่อถาวร

¹¹³ Aun Chhengpor, "Vietnam's New Militia Unit A Response to Tensions with Cambodia, China: Analysts," *VOA*, June 28, 2021, <https://www.voacambodia.com/a/vietnam-s-new-militia-unit-a-response-to-tensions-with-cambodia-china-analysts/5945532.html>. (accessed on June 28, 2021).

¹¹⁴ ชัชชัย ภัทรนาวิก, "ยุทธศาสตร์ของไทยที่เป็นผลกระทบจากยุทธศาสตร์ของจีนในทะเลจีนใต้ต่ออาเซียน" (วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2559-2560), หน้า 32-33.

เปลี่ยนแปลงโครงสร้างการเมืองเศรษฐกิจของภูมิภาคที่มุ่งสู่การมีฐานการผลิตเดียวกัน โดยประเทศผู้ผลิตในอาเซียนมีสัดส่วนการส่งออกโดยตรงไปยังจีนเป็นหลัก จึงมีอิทธิพลสำคัญต่อการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศสมาชิกในอาเซียน และการกำหนดนโยบายระดับภูมิภาคที่มีเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนเพื่อรับประกันความมั่นคงของประเทศสมาชิก นับตั้งแต่สงครามเย็นสมาชิกอาเซียนพยายามสร้างชาติผ่านการพัฒนาเชิงเศรษฐกิจ จีนจึงเข้ามามีบทบาทสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจในประเทศด้อยพัฒนาของอาเซียนและเคยปรากฏอิทธิพลของคอมมิวนิสต์มาก่อน เช่น เวียดนาม ลาว และกัมพูชา ผ่านโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion; GMS) รวมทั้งความตกลงเขตการค้าอาเซียน-จีน (ASEAN-China Free Trade Agreement; ACFTA) ตลอดจนอาเซียนมองจีนเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือสำคัญโดยเฉพาะหลังจากวิกฤตเศรษฐกิจเอเชีย (วิกฤตต้มยำกุ้ง) พ.ศ.2540¹¹⁵ ในขณะที่ยุโรปเองมีความร่วมมือทางทหารกับสหรัฐอเมริกาเพื่อแสวงหาการประกันความมั่นคงในภูมิภาค โดยเฉพาะประเทศที่ขัดแย้งในทะเลจีนใต้กับจีน เช่น ฟิลิปปินส์ เวียดนาม และมาเลเซีย¹¹⁶ จากปัจจัยข้างต้นจึงอาจเป็นเรื่องยากสำหรับการแสวงหาฉันทมติหรือท่าทีร่วมกันของอาเซียนที่จะแสดงความกังวลต่อบทบาทของจีนในภูมิภาคหรือในกัมพูชา หากแสดงท่าทีอาจเป็นการแทรกแซงกิจการภายในของกัมพูชา ในทางหนึ่งคือการยึดถือวิถีอาเซียนตามหลักการไม่แทรกแซง¹¹⁷

4.4 ท่าทีของญี่ปุ่น

ญี่ปุ่นถือเป็นผู้ลงทุนจากต่างประเทศรายใหญ่ในกัมพูชาและมีอิทธิพลทางเศรษฐกิจมาก่อนหน้าจีนซึ่งที่รู้จักกันเป็นอย่างดีคือการลงทุนขนาดใหญ่ในโครงการสีหนุวิลล์นั้นก็ติดตามการพัฒนาฐานทัพเรือเรียมและท่าเรือคาราชาโกร์อย่างใกล้ชิด เนื่องจากเชื่อว่าฐานทัพเรือดังกล่าวสามารถใช้ประโยชน์ทางทหารได้ แต่ยังไม่มีความชัดเจนหรือหลักฐานยืนยันในเรื่องนี้เช่นกันจึงยังไม่แสดงท่าทีใด ๆ เพิ่มเติม ที่จะสร้างความขัดแย้งกับกัมพูชาและจีน และญี่ปุ่นยังเชื่อมั่นนายกรัฐมนตรียุซุน เซนที่ประกาศหลายครั้งว่าจะไม่ยอมให้ต่างชาติจัดตั้งฐานทัพในกัมพูชา โดยมุมมองของญี่ปุ่นที่มีต่อจีนนั้น

บทบาทของญี่ปุ่นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ใช้เทคนิคทางการทูตเชิงเศรษฐกิจผ่านความร่วมมือกับประเทศกลุ่มน้ำโขงกับญี่ปุ่น (Mekong-Japan Cooperation) ทำให้ญี่ปุ่นมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับอาเซียนมาอย่างยาวนาน ขณะที่ความร่วมมือกับกัมพูชานั้น รายงานสมุดปกน้ำเงินทางการทูต พ.ศ. 2563 ของกระทรวงต่างประเทศญี่ปุ่นมองว่ากัมพูชาเป็นประเทศสำคัญในการ

¹¹⁵ Evelyn Goh, "The Modes of China's Influence: Cases from Southeast Asia," *Asian Survey* 54, no. 5 (2014), <http://www.jstor.org/stable/10.1525/as.2014.54.5.825>. (accessed on August 18, 2021): 833-836.

¹¹⁶ Ibid. 842.

¹¹⁷ Ibid. 846.

เสริมสร้างความเข้มแข็งและความเชื่อมโยงในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงเพื่อลดช่องว่างการพัฒนาในภูมิภาคตามแนวระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor) รวมทั้งญี่ปุ่นได้สนับสนุนการใช้ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ (Peacekeeping Operations; PKO) และส่งเสริมกระบวนการประชาธิปไตยในกัมพูชาที่เปลี่ยนผ่านคนรุ่นใหม่ เพื่อให้กัมพูชาไม่กลับไปสู่ความวุ่นวายในช่วงการปกครองของเขมรแดงและสงครามกลางเมือง เหตุปัจจัยที่ทำให้ญี่ปุ่นวางบทบาทซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อลดช่องว่างด้านการพัฒนาในกัมพูชาและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาจากอิทธิพลของจีนและนโยบายของสหรัฐอเมริกาที่มุ่งเน้นมาทางเอเชียมากขึ้น เป็นแรงผลักดันให้ญี่ปุ่นไม่อาจอยู่นิ่งและจำเป็นต้องเดินหน้าเพื่อเพิ่มบทบาทของตนในภูมิภาคนี้ แต่ปัจจุบันการลงทุนของจีนโดยเฉพาะในกัมพูชาได้แซงหน้าญี่ปุ่นไปเป็นอย่างมาก ญี่ปุ่นจึงมองจีนเป็นภัยคุกคาม การที่จีนเข้ามายึดพื้นที่ทางเศรษฐกิจเดิมของญี่ปุ่นในกัมพูชา เช่น การลงทุนโครงการสีหนุวิลล์ โครงการตาราซาโกร์ และการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ จะลดทอนบทบาทและอิทธิพลของญี่ปุ่นในกัมพูชา และเชื่อว่าจีนใช้โฉมหน้าทางเศรษฐกิจขยายอิทธิพลแต่มีวัตถุประสงค์เบื้องหลังจะเปลี่ยนแปลงสถานะเดิมของตนเองในภูมิภาคนี้ เช่นเดียวกับที่จีนพยายามอย่างต่อเนื่องที่จะเปลี่ยนสถานะที่เป็นอยู่เพียงฝ่ายเดียวในทะเลจีนตะวันออกโดยการบังคับ ซึ่งญี่ปุ่นไม่อาจยอมรับได้และญี่ปุ่นจะส่งเสริมการสื่อสารกับจีนเพื่อให้ทะเลจีนตะวันออกเป็นทะเลแห่งสันติภาพ ความร่วมมือ และมิตรภาพ ¹¹⁸

รายงานปกขาวกลาโหมญี่ปุ่นประจำปี พ.ศ.2564 ซึ่งเป็นรายงานการทบทวนนโยบายกลาโหมประจำปีของญี่ปุ่นได้กล่าวถึงมุมมองต่อภัยคุกคามของจีนที่กำลังพยายามพัฒนาแสนยานุภาพกองทัพ ทั้งด้านยุทธวิธีและเทคโนโลยีทางการทหารมุ่งไปสู่การเปลี่ยนสถานะเดิมขึ้นเป็นประเทศมหาอำนาจของโลก สร้างความกังวลอย่างมากต่อความมั่นคงของภูมิภาค รวมทั้งญี่ปุ่นและประชาคมระหว่างประเทศ เนื่องจากจีนพยายามที่จะเปลี่ยนสถานะเดิมที่เป็นอยู่ในหลายพื้นที่ โดยจีนอาศัยช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ขยายอิทธิพลและรุกคืบอ้างกรรมสิทธิ์เหนือพื้นที่พิพาทจีนตะวันออกเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณหมู่เกาะเซนกาคุ/เตียวหยูในทะเลจีนตะวันออก ซึ่งเป็นพื้นที่พิพาทระหว่างญี่ปุ่นกับจีน รวมไปถึงการสร้างสิ่งปลูกสร้างบนพื้นที่พิพาทในทะเลจีนใต้ที่เป็นเส้นทางการเดินเรือและขนส่งพลังงานของญี่ปุ่น ส่งผลให้ญี่ปุ่นหวาดระแวงเงินและความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศตึงเครียดกันเป็นระยะ ซึ่งการเผยแพร่รายงานปกขาวของญี่ปุ่นครั้งนี้สอดคล้องกับท่าทีของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาที่ออกมาแสดงจุดยืนชัดเจนว่าการอ้างกรรมสิทธิ์ของจีนเหนือพื้นที่พิพาทในทะเลจีนใต้เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย นอกจากนี้ ญี่ปุ่นยังดำเนินบทบาทเชิงรุกในการกระชับความร่วมมือทางการทหารกับสหรัฐอเมริกา และผลักดันยุทธศาสตร์อินโด-แปซิฟิกตามแนวคิด Free and

¹¹⁸ Ministry of Foreign Affairs, "International Situation and Japan's Diplomacy in 2019," *DIPLOMATIC BLUEBOOK 2020* (Japan2020), <https://www.mofa.go.jp/policy/other/bluebook/index.html>. (accessed on August 19, 2021): 61.

Open Indo-Pacific ที่มีนัยสำคัญสกัดกั้นการขยายอิทธิพลของจีนในภูมิภาค เฉพาะอย่างยิ่ง ขั้วเคลื่อนนโยบาย BRI ของจีนพยายามสร้าง “กับดักหนี้” ให้กับประเทศที่เข้าร่วมนโยบายรวมถึง ญี่ปุ่นแสดงความกังวลจีนในประเด็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนเรื่องการกดขี่ข่มเหงชาวอุยกูร์ การปราบปรามฝ่ายตรงข้ามในไต้หวันและฮ่องกง¹¹⁹ ขณะเดียวกันญี่ปุ่นยังคงพยายามฟื้นฟูความสัมพันธ์กับจีน เพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เนื่องจากจีนเป็นคู่ค้ารายสำคัญทำให้รัฐบาลญี่ปุ่น พยายามประสานความร่วมมือกับรัฐบาลจีนในการกระชับความร่วมมือทางเศรษฐกิจผ่านกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจภาคเอกชนญี่ปุ่น-จีน ในประเทศที่สาม (Japan-China Private Economic Cooperation in Third Countries) เช่น การลงทุนในระยะเบี่ยงเศรษฐกิจภาคตะวันออกของไทย¹²⁰

รายงานประจำปีของกลาโหมญี่ปุ่นยังระบุอีกว่า มุมมองเชิงลบต่อจีนที่กำลังเพิ่มขึ้นทั่วโลก โดยได้รับแรงกระตุ้นจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่พบครั้งแรกในอุฮั่นและแพร่กระจายไปทั่วโลก ควบคู่ไปกับท่าทีทางการเมืองและการทูตที่เข้มงวดของประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ในการแก้ปัญหาระดับโลก ประกอบกับการสนับสนุนบทบาทของกองทัพปลดแอกประชาชนของจีน (People's Liberation Army; PLA) ที่มีปฏิบัติการของทหารท่ามกลางโรคโควิด-19 บทบาทในการต่อสู้กับไวรัสโดยสนับสนุนด้านการขนส่ง กำลังตำรวจและบุคลากรทางการแพทย์ทางทหารที่ส่งไปยังอุฮั่น รวมถึงนักวิจัยวัคซีนที่เป็นบุคลากรของ PLA รายงานระบุว่าเป็นการเล่นบทบาทเป็นผู้พิทักษ์และให้ความสำคัญตลอดชีวิตของผู้ที่สนับสนุนจีน ในขณะที่ยังคงมีการฝึกซ้อมทางทหารอย่างต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการต่อสู้แม้ท่ามกลางการระบาดใหญ่ เช่น ได้เข้าร่วมการฝึกซ้อมร่วมกับกัมพูชา การส่งกองเรือรบ 6 ลำ ผ่านทะเลจีนตะวันออกไปยังมหาสมุทรแปซิฟิก และเข้าสู่ทะเลจีนใต้ ซึ่งจีนต้องการแสดงศักยภาพว่าแม้อยู่ภาวะวิกฤตแต่จีนยังสามารถควบคุมและรักษาความสามารถในการปฏิบัติงานระดับปกติ นอกจากนี้จีนพยายามสร้างการควบคุมโดยพลตินัยโดยการจัดตั้งเขตการปกครองที่มีเขตอำนาจเหนือหมู่เกาะพิพาททั้งสองกลุ่ม หรือกรณีเงินจมนเรือประมงเวียดนามที่เข้าไปในพื้นที่พิพาทโดยอ้างว่ารุกล้ำน่านน้ำจีน จากข้อมูลข้างต้นสะท้อนทัศนคติของญี่ปุ่นต่อภัยคุกคามจากจีนและการพยายามรักษาผลประโยชน์ของญี่ปุ่นในภูมิภาคที่คาดว่าจะการแข่งขันทางทหารระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกาในทะเลเอเชียตะวันออก รวมทั้งทะเลจีนใต้จะยิ่งทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นและอาจกลายเป็นสงครามเย็นครั้งใหม่¹²¹

¹¹⁹ The National Institute for Defense Studies, "China: The Xi Administration's Accelerating Hardline Stance due to COVID-19," *East Asian Strategic Review 2021* (Japan2021), <http://www.nids.mod.go.jp/publication/east-asian/j2021.html>. (accessed on August 16, 2021): 55.

¹²⁰ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ, ข้อมูลพื้นฐานต่างประเทศ 2564 (กรุงเทพฯ, 2563), หน้า 12.

¹²¹ The National Institute for Defense Studies, "China: The Xi Administration's Accelerating Hardline Stance due to COVID-19," 71-87.

4.5 ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการสูญเสียที่ดินทำกินของคนท้องถิ่น

การลงทุนของจีนในพื้นที่จังหวัดเกาะกงส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การสูญเสียที่ดินทำกินของคนท้องถิ่นจากการลงทุนในพื้นที่ชายฝั่งทะเลโดยเฉพาะโครงการดาราซาโกรซึ่งเป็นโครงการขนาดใหญ่บนพื้นที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติทั้งป่าไม้และทรัพยากรทางทะเลบนพื้นที่อุทยานแห่งชาติ Boutum Sakor จังหวัดเกาะกงที่มีพื้นที่กว่า 171,250 เฮกตาร์¹²² ในจำนวนนี้กว่าร้อยละ 50 ของพื้นที่อุทยานทอดยาวไปตามแนวชายฝั่งทะเลและเป็นเขตอนุรักษ์ แต่ใน พ.ศ. 2551 รัฐบาลกัมพูชาโดยรัฐมนตรีกระทรวงสิ่งแวดล้อมลงนามอนุญาตให้สัมปทานที่ดิน 99 ปีกับบริษัท UDG เข้ามาพัฒนาโครงการดาราซาโกรที่มีการพัฒนาที่ดินกว่า 36,000 เฮกตาร์ และในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2554 รัฐบาลได้ออกกฎหมายอนุญาตให้บริษัท UDG เพิ่มเติมอีก 9,100 เฮกตาร์เพื่อพัฒนาอ่างเก็บน้ำและโรงไฟฟ้ารวมพื้นที่โครงการทั้งหมด 45,100 เฮกตาร์ (281,875 ไร่) ทำให้ต้องปรับพื้นที่ป่าธรรมชาติจำนวนมากจนส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม นายชุต วัตตี (Chut Wutty) ผู้สื่อข่าวและนักกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมกัมพูชา ผู้ก่อตั้ง Natural Resource Protection Group (NRPG) เคยกล่าวว่าบริษัทจีนกำลังทำลายป่าไม้ในอุทยานแห่งชาติอย่างรวดเร็วทั้งการพัฒนารีสอร์ตเพื่อการท่องเที่ยว และการพัฒนาอุตสาหกรรมพลังงานไฟฟ้า อุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในกัมพูชา กำลังจะหายไปโดยไม่ซ้ำจากการที่รัฐบาลขายพื้นที่คุ้มครองให้แก่บริษัทจีน ซึ่งเปรียบได้กับการล่าอาณานิคมยุคใหม่¹²³

นอกจากปัญหาสิ่งแวดล้อมแล้วยังมีผลกระทบต่อที่ดินทำกินของชุมชนด้วย ข้อมูลขององค์กรท้องถิ่นจังหวัดเกาะกงระบุว่ามีการเวนคืนที่ดินจากชาวบ้านทำให้ต้องย้ายออกจากที่ดินอยู่อาศัยเดิมประมาณ 1,163 ครอบครัวซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นชาวกัมพูชาเชื้อสายไทยเกาะกงที่อยู่อาศัยมาตั้งแต่ก่อนยุคปกครองของเขมรแดง โดยได้มีการจัดสรรที่ดินแห่งใหม่พร้อมกับปลูกบ้านพักอาศัยให้ครอบครัวละ 1 หลังและที่ดินทำกินคนละ 2 เฮกตาร์ (ประมาณ 12 ไร่)¹²⁴ หน่วยงานท้องถิ่นระบุว่าภาครัฐจะยกเลิกที่ดินในเขตอุทยานแห่งชาติ Boutum Sakor จำนวน 4,000 เฮกตาร์ บริเวณกลางหุบเขาและห่างจากชายทะเลพื้นที่อาศัยเดิมของชาวบ้านประมาณ 20 กม.¹²⁵ ทำให้ชาวบ้านกลุ่มดังกล่าว

¹²² OHCHR 2012, *Report of The Special Rapporteur on The Situation of Human Rights in Cambodia* (Office of the UN High Commissioner for Human Rights Cambodia, September 24, 2012), https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/RegularSession/Session21/A-HRC-21-63-Add1_en.pdf. (accessed on June 28, 2021): 17.

¹²³ Andrew R.C. Marshall and Prak Chan Thul, "China gambles on Cambodia's shrinking forests," *Reuters*, March 7, 2012, <http://www.cambodiainvestment.gov.kh/press-release-for-chinese-delegation-meeting-on-21-sept-2015.html> (accessed on June 29, 2021).

¹²⁴ ศศินภา วัฒนวรรณรัตน์, "จีนเช่าที่เขมร 99 ปี สะเทือนไทย," *มติชน*, 30 มกราคม 2559, https://www.matichon.co.th/politics/news_19120. (เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2564)

¹²⁵ OHCHR 2012, *Report of The Special Rapporteur on The Situation of Human Rights in Cambodia*, 120-21.

เดือรื้อนเนื่องจากไม่สามารถประกอบอาชีพด้านการประมงดั้งเดิมได้ นักเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อมสะท้อนว่าสิ่งนี้จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มเติมเนื่องจากจำเป็นต้องตัดไม้พื้นที่ป่าสำหรับก่อสร้างที่อยู่ใหม่ และการย้ายเข้าไปอยู่ของผู้คนในพื้นที่ป่าที่ไม่เคยถูกแตะต้องมาก่อนจะเพิ่มโอกาสของการรุกรานและเกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อ่อนไหวนี้¹²⁶

ข้อมูลที่เปิดเผยของบริษัท UDG กำหนดเงื่อนไขให้ชาวบ้านที่จะได้รับการจัดสรรที่ดินใหม่ห้ามอ้างสิทธิในที่ดินเดิมในพื้นที่พัฒนาโครงการ ไม่เรียกร้องค่าตอบแทนใด ๆ เพิ่มเติม และไม่ย้ายกลับมาอาศัยในพื้นที่เดิม¹²⁷ เงื่อนไขดังกล่าวและการกดดันจากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องส่งพื้นที่ให้กับบริษัทจึงเกิดการพิพาทระหว่างชาวบ้านกับบริษัทและภาครัฐ มีบางส่วนต้องย้ายถิ่นฐานพื้นที่ทำกินและเปลี่ยนอาชีพ ชาวบ้านบางส่วนที่ได้รับผลกระทบเดินทางเข้ามาอยู่ในไทย และมีอีกบางส่วนไม่ยอมออกจากพื้นที่ ชุมชนประท้วงเรียกร้องจนกว่าจะได้รับการเยียวยาและการชดเชยที่เหมาะสมจากภาครัฐ รายงานของสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติที่เผยแพร่ใน พ.ศ.2555 กล่าวหาบริษัท UDG ว่าบังคับชาวกำพูชานับพันครัวเรือนออกจากหมู่บ้าน และชาวบ้านมองว่าบริษัทดังกล่าวเอาเปรียบและไม่เต็มใจที่จะให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม โดยใน พ.ศ. 2551 ตัวแทนชุมชนไม่ได้รับเชิญให้เข้าหารือเกี่ยวกับผลกระทบของโครงการที่อาจเกิดขึ้น ตรงกันข้ามกลับมีเจ้าหน้าที่รัฐเดินทางพร้อมกับตัวแทนบริษัทไปรังวัดที่ดินก่อนจะมีการลงนามสัญญาก่อสร้าง¹²⁸ ข้อมูลองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนชี้ว่าบริษัท UDG ไม่ให้ชาวบ้านเข้าไปทำเกษตรและวางเพลิงเผาบ้านเรือนเพื่อขับไล่ชาวบ้านและควบคุมไม่ให้ก่อการประท้วง¹²⁹

4.6 การต่อต้านของท้องถิ่น

การเคลื่อนไหวคัดค้านการย้ายถิ่นฐานออกจากที่อยู่อาศัยของชุมชนท้องถิ่นเกิดขึ้นเป็นระยะนับตั้งแต่ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2553 ชาวบ้านประมาณ 200 ครอบครัวเดินทางมาที่กรุงเทพมหานครเพื่อยื่นคำร้องและเรียกร้องให้นายกรัฐมนตรีสุน เชนเข้าไปจัดการข้อพิพาทที่ดินและเพื่อจัดการกับการชดเชยที่น้อยเกินไป ต่อมามีการประท้วงปิดทางหลวงหมายเลข 48 (เกาะกง-สเรอัมเบล) ในเดือนธันวาคม พ.ศ.2554 เป็นเวลากว่า 8 ชั่วโมงโดยเรียกร้องรัฐบาลและบริษัทให้รักษาคำมั่นว่าจะจัดสรร

¹²⁶ Sigfrido Burgos and Ear Sophal, "China's Strategic Interests in Cambodia: Influence and Resources," 633.

¹²⁷ Siphath Touch and Andreas Neef, *Resistance to Land Grabbing and Displacement in Rural Cambodia*, RCSD Chiang Mai University (May 2015), https://www.iss.n/sites/corporate/files/CMCP_16_Touch_and_Neef.pdf. (accessed on June 29, 2021): 8.

¹²⁸ OHCHR 2012, *Report of The Special Rapporteur on The Situation of Human Rights in Cambodia*, 119.

¹²⁹ Asian Human Rights Commission, "The Violation of the Union Development Group Co. LTD (Union) against villagers in Botumsakor and Kirisakor Districts, Koh Kong Province," (February 6, 2015). <http://www.humanrights.asia/news/forwarded-news/AHRC-FST-014-2015/>. (accessed on June 29, 2021).

ที่ดินทำกินจำนวน 2 เฮกตาร์ให้แก่ชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบ ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2555 ชาวบ้านกว่า 100 ครอบครัวไม่ยินยอมย้ายออกจากพื้นที่และเรียกร้องการชดเชยที่เพิ่มขึ้น โดยหวังว่ารัฐบาลจะไม่ย้ายพวกเขาแต่ความพยายามนั้นไม่ได้เกิดผลแต่ถูกขัดขวาง ในปีเดียวกันชาวบ้านได้ร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อเข้าร่วมการประชุมอาเซียนภาคประชาชน (ASEAN People's Forum) ซึ่งจัดคู่ขนานไปกับการประชุมอาเซียนที่กัมพูชาเป็นเจ้าภาพ และยื่นเรื่องร้องเรียนต่อสถานทูตจีนแต่ชาวบ้านถูกควบคุมตัวและส่งกลับจังหวัดเกาะกง¹³⁰ ในเดือนกันยายน พ.ศ.2558 ชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบและนักกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมออกมาประท้วงปิดเส้นทางเข้าพื้นที่ก่อสร้างโครงการดาราชาโกร์ ต่อมาเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหารถูกส่งมาเปิดเส้นทางและจับกุมแกนนำนักกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม¹³¹ สำนักข่าวท้องถิ่นรายงานในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2562 กลุ่มชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบประมาณ 300 คน เดินทางมาประท้วงกลางกรุงพนมเปญที่หน้ากระทรวงพัฒนาที่ดินเพื่อคัดค้านการย้ายออกจากที่อยู่อาศัยดั้งเดิม¹³² และในเดือนพฤษภาคมปีเดียวกันตัวแทนกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจัดการประท้วงที่หน้าสถานทูตจีนในกรุงพนมเปญเพื่อเรียกร้องให้บริษัท UDG เยียวยาผู้ได้รับผลกระทบและอนุญาตให้พวกเขาไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่อาศัยเดิม¹³³ การออกมาเรียกร้องของชาวบ้านสะท้อนว่าปัญหาดังกล่าวที่ยืดเยื้อมากกว่า 10 ปี และบริษัทเงินรวมถึงภาครัฐเพิกเฉยต่อการเยียวยาตามข้อเรียกร้องของชาวบ้านและอ้างเหตุผลการพัฒนาตลอดจนการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ใน พ.ศ.2555 นายชุต วัตตี (Chut Wutty) นักกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมในกัมพูชาถูกยิงเสียชีวิตขณะที่เขาทำหน้าที่เป็นไกด์นำผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษแคมโบเดียเดลีไปใกล้กับเขตอนุรักษ์ในอุทยานแห่งชาติ Boutum Sakor จังหวัดเกาะกง และศาลตัดสินว่าการเสียชีวิตของนายชุตเป็นเพียงอุบัติเหตุ ขณะที่หน่วยงานด้านสิทธิมนุษยชนชี้ว่าการสอบสวนคดีฆาตกรรมน่าเชื่อถือ¹³⁴ จนถึงปัจจุบันข้อพิพาทระหว่างชุมชนท้องถิ่นกับบริษัท UDG ยังไม่เคยคลี่คลายขณะที่การก่อสร้างยังดำเนินต่อไปตามแผน

บทสรุป การพัฒนาโครงการดาราชาโกร์ของจีนในพื้นที่ชายฝั่งทะเลจังหวัดเกาะกงเป็นข้อท้าทายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ส่งผลต่อท่าทีของสหรัฐอเมริกาที่สงสัยว่าการพัฒนาโครงการอาจ

¹³⁰ OHCHR 2012, *Report of The Special Rapporteur on The Situation of Human Rights in Cambodia*, 122.

¹³¹ Aun Pheap, "Police Arrest, Release Activist in Koh Kong," *Cambodiadaily*, September 21, 2015, <https://english.cambodiadaily.com/news/police-arrest-release-activist-in-koh-kong-94857/>. (accessed on June 29, 2021).

¹³² Khut Sokun, "Koh Kong Villagers Seek Land Dispute Resolution from Interior Ministry," *VOD*, November 26, 2019, <https://vodenglish.news/koh-kong-villagers-seek-land-dispute-resolution-from-interior-ministry/>. (accessed on June 30, 2021).

¹³³ Khut Sokun, "Koh Kong Residents Protest UDG at Chinese Embassy," *VOD*, May 28, 2019, <https://vodenglish.news/koh-kong-residents-protest-udg-at-chinese-embassy/>. (accessed on June 30, 2021).

¹³⁴ Cambodian Center for Human Rights, "Tireless activist Chut Wutty shot dead in Koh Kong Province," (April 26, 2021). https://cchrcambodia.org/index_old.php?url=media/media.php&p=alert_detail.php&id=18&id=5. (accessed on June 30, 2021).

ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางการทหารของจีนและจะกระทบต่อความมั่นคงและสถานะของสหรัฐอเมริกา ในภูมิภาคนี้ นำมาซึ่งมาตรการอย่างอ่อนของสหรัฐอเมริกาเพื่อแสดงท่าทีให้กัมพูชาตระหนักถึงการจำกัดความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับจีนมากเกินไปโดยใช้เครื่องมือทางกฎหมาย Global Magnitsky Act ใช้ขึ้นบัญชีดำนายทหารระดับสูงที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้นำรัฐบาลกัมพูชา และลงโทษบริษัทของจีนที่ลงทุนในโครงการดาราซาโกร์ ซึ่งในทางหนึ่งอาจสะท้อนว่าสหรัฐอเมริกาต้องการชะลอโครงการดังกล่าวเพื่อเข้าไปตรวจสอบและส่งสัญญาณเตือนกัมพูชาให้รักษาสมดุลความสัมพันธ์กับจีนและประเทศมหาอำนาจอื่น รวมถึงอาเซียน ขณะที่ท่าทีของเวียดนามซึ่งมีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ติดกันและมีประวัติศาสตร์ทางการเมืองที่สำคัญยังคงแสดงความห่วงใยต่อกัมพูชาในฐานะมิตรประเทศและไม่มี การกดดันกัมพูชาตราบใดที่ผลประโยชน์ของเวียดนามไม่ได้ถูกทำลายและหวังว่าความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นของจีนและกัมพูชาอาจช่วยรักษาเสถียรภาพในทะเลจีนใต้หากเกิดความขัดแย้งระลอกใหม่ ส่วนท่าทีของอาเซียนในฐานะองค์กรความร่วมมือส่วนภูมิภาคก็ยังคงสงวนท่าทีไว้เพราะตระหนักดีว่า ปัจจุบันยังไม่มีหลักฐานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อกล่าวหาความพยายามตั้งฐานทัพจีนในกัมพูชานอกจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สำหรับท่าทีของญี่ปุ่นซึ่งมีผลประโยชน์เชิงธุรกิจในกัมพูชาจำนวนมากและต้องการเข้ามามีอิทธิพลในภูมิภาคนี้เช่นกันก็ยังคงไม่มีท่าทีใดและเชื่อมั่นในการแถลงของนายกรัฐมนตรีกัมพูชาที่ออกมายืนยันว่าจะไม่ยอมให้ต่างชาติมาตั้งฐานทัพในประเทศ

ผลกระทบจากการดำเนินการของบริษัทจีนก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนท้องถิ่น สะท้อนการเข้ามาพัฒนาเศรษฐกิจของจีนที่ได้รับการสนับสนุนจากชนชั้นนำของกัมพูชาที่ขาดการเชื่อมโยงมิติทางสังคมและวัฒนธรรมอันนำไปสู่ปัญหาทางสังคม ปัญหาสิ่งแวดล้อม การสูญเสียที่อยู่อาศัยและที่ดินของชาวบ้านซึ่งสร้างความขัดแย้งระหว่างชาวกัมพูชากับชาวจีน โดยชาวบ้านท้องถิ่นพยายามท้าทายการกระทำของบริษัท UDG และผู้สนับสนุนระดับสูงของรัฐบาลผ่านการรวมกันต่อต้านแม้จะถูกโต้กลับจากบริษัทและเจ้าหน้าที่รัฐจนทำให้แนวโน้มที่การเรียกร้องจะประสบความสำเร็จเป็นไปได้ยาก ดังนั้น การเข้ามาของจีนอาจไม่ใช่สถานการณ์ที่ทุกฝ่ายได้ผลประโยชน์เท่า ๆ กัน แต่เป็นการแบ่งปันผลประโยชน์ระหว่างรัฐบาลกัมพูชาและบริษัทจีน ชาวบ้านท้องถิ่นถูกทำให้กลายเป็นคนที่อยู่นอกพื้นที่การพัฒนา ภาครัฐกัมพูชาจึงควรให้ความสำคัญกับมิติทางสังคมมากขึ้น และรัฐต้องมีการตรวจสอบควบคุมการลงทุนของจีนเพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเต็มที่

บทสรุป

การศึกษาเรื่องบทบาททางเศรษฐกิจของเงินในกัมพูชากรณีศึกษาโครงการดาราชาโก้ของเงินในจังหวัดเกาะกง มีวัตถุประสงค์เพื่อตอบคำถามว่าบทบาทของเงินในโครงการดาราชาโก้ในพื้นที่จังหวัดเกาะกงตอบสนองผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจหรือผลประโยชน์ทางการเมืองมากกว่า การศึกษามีข้อบ่งชี้ว่า เงินที่เป็นรัฐขนาดใหญ่ใช้อิทธิพลเหนือกว่าในการเข้าหากัมพูชาในลักษณะการใช้สิทธิพลที่เรียกว่า “Co-operative influence” ที่ทั้งเงินและกัมพูชาต่างฝ่ายต่างได้รับประโยชน์ กล่าวคือเงินต้องการขยายเขตอิทธิพลในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยใช้เครื่องมือทางการทูต เศรษฐกิจการเงิน และความช่วยเหลือทางการทหาร เงินหยิบยื่นความช่วยเหลือ ในลักษณะที่เงินใช้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแบบทวิภาคีกับกัมพูชาซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนาโดยใช้เงื่อนไขทางเศรษฐกิจและการพัฒนาเป็นแรงจูงใจให้กัมพูชากำหนดนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อเงิน

ปัจจุบันเงินได้รับผลประโยชน์จากทรัพยากรที่สมบูรณ์โดยเฉพาะน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติของกัมพูชาผ่านการเช่าที่ดินสัมปทานจากรัฐบาลกัมพูชาระยะเวลา 99 ปี เงินขยายตลาดส่งออกมายังกัมพูชา และใช้ประโยชน์จากที่ดินเกษตรกรรมของกัมพูชาในการผลิตอาหารเลี้ยงประชากรจีน รวมถึงสร้างมูลค่าการค้าในเชิงเศรษฐกิจตามนโยบาย BRI ทำให้เงินกลายเป็นคู่ค้าต่างประเทศอันดับหนึ่งในกัมพูชา โดยอาศัยความได้เปรียบในภาวะความต้องการพึ่งพิงของกัมพูชาเห็นได้ชัดตั้งแต่ยุคการปกครองของเขมรแดง และผ่านสงครามกลางเมือง ตลอดจนสามารถเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนเป็นต้นมา กัมพูชาจึงต้องการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศอย่างจริงจังและต้องการยกระดับโครงสร้างพื้นฐานเพื่อให้มีศักยภาพในการแข่งขันในระดับภูมิภาค โดยเงินใช้อำนาจทางการเงินเป็นเครื่องมือขยายอิทธิพลในกัมพูชา ในขณะที่กัมพูชาได้ประโยชน์จากการเข้ามาลงทุนของเงินจากนโยบาย BRI และเงินให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาประเทศรายใหญ่ที่สุดก่อให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและผลักดันเศรษฐกิจของกัมพูชาให้เติบโต ในทางการเมืองระหว่างประเทศกัมพูชาลดการพึ่งเงินลงทุนจากประเทศตะวันตกฝ่ายเดียว โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาที่เคยกดดันกัมพูชามาตลอด อย่างไรก็ตาม เงินยังคงได้รับผลประโยชน์ด้านการเมืองที่สามารถใช้ทำเรื่อน้ำลึกและสนามบินในโครงการดาราชาโก้ เพราะมีที่ตั้งเป็นทางออกทางทะเลสำคัญเชื่อมโยงกับอ่าวไทยและทะเลจีนใต้ นอกจากนี้เพื่อแสดงอำนาจทางทะเลได้แล้ว ยังสามารถถ่วงดุลสมูทรานุภาพของสหรัฐอเมริกาในทะเลแถบนี้ด้วย

การวิเคราะห์พบว่าทำไมกัมพูชาจึงสนับสนุนนโยบาย BRI ของเงิน พบมีแรงจูงใจสำคัญสามประการดังนี้ **ประการแรก** การเมืองภายในประเทศสำหรับความอยู่รอดของระบบฮุนเซน ผู้นำที่ปกครองกัมพูชามาเป็นเวลา 36 ปี ความนิยมและความสะดวกในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ภายในประเทศขึ้นอยู่กับอำนาจความเห็นชอบของนายกรัฐมนตรีฮุน เซน ซึ่งที่ผ่านมาเป็นผู้อนุมัติการลงทุนของ

มหาอำนาจอย่างจีนเป็นหลัก ซึ่งการสนับสนุนบทบาทของจีนนี้เองทำให้จีนสนับสนุนเงินและการลงทุนจำนวนมากในระบบเศรษฐกิจของกัมพูชา โดยเฉพาะด้านการเกษตรซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนกัมพูชาและผลผลิตส่วนใหญ่ส่งออกไปจีน จึงทำให้เห็นว่าหากประชาชนมีความสุขกับการขายผลผลิตทางการเกษตรได้ พวกเขาก็ยินดีที่จะเลือกพรรคของระบอบฮุน เช่นเข้ามาครองอำนาจอีกในสมัยหน้า

ประการที่สอง ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจสำหรับกัมพูชาสำคัญต่อเป้าหมายการพัฒนา การสนับสนุนเงินก็จะได้รับรางวัลผ่านการสนับสนุน เช่น การก่อสร้างสะพานและถนนที่สร้างด้วยความช่วยเหลือและเงินกู้จากจีน ที่สามารถลดต้นทุนการขนส่งสินค้าและผลิตภัณฑ์จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งทำให้ชาวกัมพูชามีรายได้เพิ่มขึ้น การเติบโตของเศรษฐกิจกัมพูชาร้อยละ 4.2 ใน พ.ศ. 2564 และการคาดการณ์จากกองทุนการเงินระหว่างประเทศจะเติบโตที่ร้อยละ 6.0 ใน พ.ศ. 2565 ซึ่งถือว่ากัมพูชามีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่รวดเร็วที่สุดในภูมิภาค โดยขึ้นอยู่กับการลงทุนของนักธุรกิจจีนเป็นอย่างมาก และการที่กัมพูชาให้การสนับสนุนนโยบาย BRI อย่างกระตือรือร้นเนื่องจากการรับรู้ว่าจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศในแง่ของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และการกระจายรายได้ให้กับประชากร นอกจากนี้ ยังคาดว่า BRI จะช่วยให้อเมริกาที่มีส่วนร่วมในระดับภูมิภาคจากการบูรณาการและการเชื่อมต่อของอาเซียนเอง

ประการที่สาม การรับรู้ถึงภัยคุกคามของเวียดนามยังมีอยู่ ชาวกัมพูชาจำนวนมากไม่น้อยยังมองว่าเวียดนามเป็นศัตรู มักจะพยายามรุกร้าเข้าไปในดินแดนอธิปไตยกัมพูชาผ่านการลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย ซึ่งจีนได้ช่วยเรื่องความเข้มแข็งด้านการทหารเสมือนประกันด้านความปลอดภัยของกัมพูชา หากมีการพยายามรุกร้าเขตแดน และปัจจุบันกัมพูชาส่งกลับชาวเวียดนามลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายที่มีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ปัจจัยทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นถึงการพยายามเอาตัวรอดของกัมพูชาด้วยเหตุผลของการป้องกันความเสี่ยงและการเก็งกำไรอย่างไร้ค่าควรให้การสนับสนุนประเศไหนเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ดังกล่าว

นอกจากนี้การขยายอิทธิพลเข้ามาของจีนผ่านการลงทุนในกัมพูชายังก่อให้เกิดผลกระทบต่อกัมพูชา สะท้อนผ่านท่าทีของสหรัฐอเมริกาที่แสดงความกังวลเกี่ยวกับเสถียรภาพความมั่นคงของตนเองในภูมิภาคนี้จากการลงทุนพัฒนาท่าเรือน้ำลึกขนาดใหญ่และสนามบินที่สามารถใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางการทหารของจีนในกัมพูชาและสหรัฐอเมริกาตอบโต้โดยใช้เครื่องมือทางสิทธิมนุษยชนเพื่อปรามกัมพูชาให้จำกัดความสัมพันธ์กับจีน ขณะที่อาเซียนและญี่ปุ่นซึ่งมีบทบาทสำคัญในภูมิภาคยังไม่ได้แสดงท่าทีอย่างชัดเจนต่ออิทธิพลจีนในกัมพูชาที่จะนำมาสู่ความตึงเครียดทางการทหารในทะเลจีนใต้และในภูมิภาค เนื่องจากจีนยังไม่มีการใช้ประโยชน์ในทางทหารและยังไม่มีหลักฐานยืนยันข้อสงสัยของสหรัฐอเมริกา ประกอบกับนายกรัฐมนตรีฮุน เซนออกมายืนยันอย่าง

ชัดเจนว่ารัฐธรรมนูญกัมพูชาไม่อนุญาตให้ตั้งกองทัพอากาศภายในประเทศ ขณะที่สมาชิกอาเซียนหลายประเทศโดยเฉพาะประเทศสมาชิกใหม่ยังอยู่ในช่วงของการพัฒนาทางเศรษฐกิจและเงินคือแหล่งเงินทุนมหาศาลที่จะช่วยเหลือประเทศสมาชิกใหม่เหล่านี้ให้ก้าวไปสู่ความสำเร็จทางเศรษฐกิจ

สำหรับท่าทีเวียดนามที่เป็นประเทศที่ใกล้ชิดกัมพูชาทั้งด้านที่ตั้งทางภูมิศาสตร์มีพรมแดนติดกัน และผ่านวันแห่งความทรงจำนำไปสู่การล้มล้างระบอบเขมรแดงในอดีต รวมทั้งเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือด้านการทหาร ท่าทีของเวียดนามต่อกัมพูชาจึงอาจไม่ได้ออกมาในรูปแบบที่แข็งกร้าวเพราะอาจส่งผลให้เกิดความตึงเครียดระหว่างพรมแดนทั้งสองประเทศ ความกังวลต่อปัญหาชาวเวียดนามหลบหนีเข้าเมืองไปยังกัมพูชา และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของเวียดนามในกัมพูชาที่อาจได้รับผลกระทบหากเกิดความขัดแย้งระหว่างกัน ตลอดจนอาจเป็นการผลักดันให้กัมพูชาอยู่ภายใต้อิทธิพลของจีนเพิ่มมากขึ้นไปอีก ดังนั้น เวียดนามจึงเลือกที่จะรักษาความสัมพันธ์กับกัมพูชาและรับได้หากกัมพูชาจะตอบรับการลงทุนด้านเศรษฐกิจจากจีนและตราบไต่ที่กัมพูชายังไม่ดำเนินความสัมพันธ์ที่กระทบต่อผลประโยชน์ของเวียดนาม

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานโดยเฉพาะโครงการดาราซาโกร์ของจีนในกัมพูชานอกจากจะให้ผลประโยชน์ต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจแก่กัมพูชาตามที่นายกรัฐมนตรีฮุน เซนคาดหวัง แต่ในทางกลับกันได้สะท้อนมุมมองการละเลยผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อมซึ่งการพัฒนาโครงการดาราซาโกร์ต้องทำลายพื้นที่ป่าที่ตั้งอยู่เขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติ Botum Sakor และกระแสน้ำต่อต้านจากชาวบ้านในพื้นที่เนื่องจากเป็นการบังคับให้เกิดการย้ายถิ่นฐานของชุมชนท้องถิ่นกว่า 1,163 ครอบครัว เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อกระบวนการภาคประชาชนและภาคประชาสังคมที่ออกมาต่อต้านการพัฒนาที่บังคับให้ชุมชนต้องสูญเสียที่ดินโดยไม่จ่ายอ้อมและการทำร้ายนักกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม ข้อมูลข้างต้นสะท้อนว่ากัมพูชาจำเป็นต้องเสริมสร้างธรรมาภิบาลเพื่อเพิ่มโอกาสของภาคเอกชนกัมพูชาให้มีโอกาสเข้ามาพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของตนเองและถ่ายทอดเทคโนโลยีจากจีนเพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาองค์ความรู้ภายในประเทศในระยะยาว รวมทั้งปัจจุบันการพัฒนาในกัมพูชายังคงจำกัดอยู่บนการตัดสินใจของชนชั้นนำ ที่ขาดการตัดสินใจร่วมของประชาชน ดังนั้นจึงอาจเป็นข้อท้าทายสำหรับกัมพูชาที่ต้องเพิ่มความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- เงินโบราณ จันบอโต. "ย้อนรำลึกครบรอบ 40 ปี เมื่อเวียดนามเข้าแทรกแซงทางทหารในกัมพูชา." ปีซีซีไทย,, 20 ธันวาคม 2561. <https://www.bbc.com/thai/international-46621685>
- เทิดเกียรติ อ่อนเมือง. "บทบาทของจีนต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) กับแนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลของไทย." หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 60, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2561.
- กองยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบโลจิสติกส์. "การขับเคลื่อนระบบโลจิสติกส์บนความปกติใหม่ (New Normal) ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019." จดหมายข่าวกองยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบโลจิสติกส์ ปีที่ 3, ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563): 11-12.
- "กัมพูชาออกโรงสนับสนุนจีนใช้กฎหมายความมั่นคงในฮ่องกง." อินโฟเควสท์, 25 พฤษภาคม 2563. <https://www.infoquest.co.th/2020/19458>
- จิรวุฒิ สุวรรณอาจ. "Dara Sakor โครงการเมกะโปรเจกต์ของจีนบนพื้นที่ชายฝั่งกัมพูชา." *cambodia compass* 10 (12 กรกฎาคม 2563).
- . "รายงานการลงทุนในประเทศกัมพูชาไตรมาส 1 ปี 2563." (13 พฤษภาคม 2563). https://www.ditp.go.th/contents_attach/613621/613621.pdf.
- ซัชชัย ภัทรนาวิก. "ยุทธศาสตร์ของไทยที่เป็นผลกระทบจากยุทธศาสตร์ของจีนในทะเลจีนใต้ต่ออาเซียน." วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2559-2560.
- ธีระ นุชเปี่ยม. "รัฐกับสังคมกัมพูชา." มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.
- นิสิต พันธมิตร พรชัย วิสุทธีศักดิ์ และ จิระ บุรีคา. "การเปรียบเทียบอิทธิพลการค้าและการลงทุนของจีนใน Clmv." สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, เมษายน 2562.
- ประศาสน์ ตังมดีธรรม. "นโยบายต่างประเทศกัมพูชากับความอยู่รอด." กรุงเทพธุรกิจ, 25 พฤศจิกายน 2562. <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/648765>.
- ปราณี ทิพย์รัตน์. "50 ปี อาเซียน: ความสำเร็จและข้อท้าทายในอนาคต." สถาบันวิทยุแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 5 สิงหาคม 2560. <https://curadio.chula.ac.th/Program-Detail.php?id=8053>.
- . ประชาคมอาเซียน มายาคติและความเป็นจริง. กรุงเทพฯ: ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2018.
- วัชรินทร์ ยงศิริ. "กัมพูชากับมหาอำนาจจีน: ยุค สี จิ้นผิง (ตอนที่ 1)." (12 พฤษภาคม 2557).

<http://www.ias.chula.ac.th/ias/th/Article-Detail.php?id=17>.

วินิสสา อูซชิน. "การลงทุนจีนบนชายฝั่งทะเลแก้มพูชา." (25 กันยายน 2562).

<http://asiatrend.ias.chula.ac.th>

ศศิณภา วัฒนวรรณรัตน์. "จีนเช่าที่เขมร 99 ปี สะเทือนไทย." *มติชน*, 30 มกราคม 2559.

https://www.matichon.co.th/politics/news_19120.

สำนักข่าวกรองแห่งชาติ. ข้อมูลพื้นฐานต่างประเทศ 2564 กรุงเทพฯ, 2563.

อำพา แก้วกำก. "การขยายบทบาทด้านการค้าของจีนในแก้มพูชาตะวันตก: นัยต่อประเทศไทย."

งานวิจัยสถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.

ภาษาอังกฤษ

(Cambodia), Union Group. "The Belt and Road Initiative and Cambodia-China Comprehensive Investment and Development Pilot Zone and Cambodian Dara Sakor Seashore Resort." <http://www.union-groupcompany.com/index.php/Ch/En/Xmgl/xmgl#page2>.

Amarthalingam, Sangeetha. "What's the Deal with Cambodia and China's Fta?" *The Phnom Penh Post*, August 6, 2020. <https://m.phnompenhpost.com/special-reports/whats-deal-cambodia-and-chinas-fta>.

Andrew R.C. Marshall and Prak Chan Thul. "China Gambles on Cambodia's Shrinking Forests." *Reuters*, March 7, 2012. <http://www.cambodiainvestment.gov.kh/press-release-for-chinese-delegation-meeting-on-21-sept-2015.html>

Asian Human Rights Commission. "The Violation of the Union Development Group Co. Ltd (Union) against Villagers in Botumsakor and Kirisakor Districts, Koh Kong Province." (February 6, 2015). <http://www.humanrights.asia/news/forwarded-news/AHRC-FST-014-2015/>.

Beech, Hannah. "A Jungle Airstrip Stirs Suspicions About China's Plans for Cambodia." *The New York Times*, December 22, 2019.

Bergen, HRH. "Cambodia Deported Twenty Uyghurs Back to China." (January 4, 2010). <http://humanrightshouse.org/Articles/12978.html>.

Briefing Paper: The Chinese North-South Railway Project. Focus on the Global South (Bangkok: Chulalongkorn University, 2013).

"Cambodia's Political Dependence on China." *East sea studies*, August 23, 2017,

<http://nghiencuubiendong.vn/quan-h-quc-t/6664-su-phu-thuoc-ve-chinh-tri-cua-campuchia-vao-trung-quoc>.

"Cambodia-Based Long Bay: Dara Sakor Project under the Belt and Road Initiative Released." Zheng Heng Group, 2020,

http://www.zhgroup.com.kh/en/Detail/984_5146

"Cambodia Dismayed by Designation of Cambodian Nationals under Global Magnitsky Ac." December 10, 2019. <https://www.information.gov.kh/articles/4361>.

"Cambodia Outlook Brief." edited by Cambodia Development Resource Institute, 15 March 2018. <https://cdri.org.kh/wp-content/uploads/OB2018e.pdf>.

"Cambodia's Oil Resources—Blessing or Curse?". *The Economist*, February 26, 2009.

<https://www.economist.com/asia/2009/02/26/blessing-or-curse>.

Cambodian Center for Human Rights. "Tireless Activist Chut Wutty Shot Dead in Koh Kong Province." April 26, 2021.

https://cchrcambodia.org/index_old.php?url=media/media.php&p=alert_detail.php&alid=18&id=5.

Chan, Sok. "Dara Sakor Resort to Break Ground Early 2019." *Khmer Times*, September 5, 2018. <https://www.khmertimeskh.com/530297/dara-sakor-resort-to-break-ground-early-2019/>.

Chanborey, Cheunboran. "Cambodia Embraces Belt and Road Initiative." *Khmer times*, April 22, 2019. <https://www.khmertimeskh.com/596624/cambodia-embraces-belt-and-road-initiative/>.

Cheang, Sopheng. "Cambodia Denies That Demolition of Us-Funded Facility Is to Make Way for Chinese Naval Base Plans." *Navy Times*, October 5, 2020.

<https://www.navytimes.com/news/your-navy/2020/10/05/cambodia-denies-that-demolition-of-us-funded-facility-is-to-make-way-for-chinese-naval-base-plans/>.

———. "Cambodia, China, Challenge Us over Sanctions on Chinese Firm." *AP*,

September 16, 2020. <https://apnews.com/article/environment-china-archive-cambodia-hun-sen-84f340f7473d47dd26562fc68e0c29f2>.

Chen, Shihlun Allen. "The Development of Cambodia–China Relation and Its Transition under the Obor Initiative." *The Chinese Economy* 51, no. 4 (2018): 370-82.

<https://www.researchgate.net/publication/330797497>.

- Chheang, Vannarith. "Cambodia Embraces China's Belt and Road Initiative." *ISEAS Perspective* 48 (6 July 2017): 4.
https://www.iseas.edu.sg/images/pdf/ISEAS_Perspective_2017_48.pdf.
- Chheng, Niem. "Us Wants 'Full Access' to Ream Naval Base." *The Phnom Penh Post*, June 13, 2021. <https://www.phnompenhpost.com/national-politics/us-wants-full-access-ream-naval-base-0>.
- Chhengpor, Aun. "Border Spat Shows Cambodia-Vietnam Relations Tested, While Chinese Influence Grows." *VOA*, January 23, 2019.
<https://www.voacambodia.com/a/border-spat-shows-cambodia-vietnam-relations-tested-while-chinese-influence-grows/4754214.html>
- . "Vietnam's New Militia Unit a Response to Tensions with Cambodia, China: Analysts." *VOA*, June 28, 2021. <https://www.voacambodia.com/a/vietnam-s-new-militia-unit-a-response-to-tensions-with-cambodia-china-analysts/5945532.html>.
- "China's Geographical-Economic Strategy in Cambodia: Part II: Road Production and Connectivity." June 23, (2017). Accessed 13 July 2021.
<http://nghiencuubiendong.vn/y-kien-va-binh-luan/6594-chien-luoc-dia-kinh-te-cua-trung-quoc-tai-cam-pu chia-phan-2>.
- China embassy. "Xi Jinping Meets with Prime Minister Hun Sen of Cambodia." May 15, 2017. <http://www.chinaembassy.or.th/eng/zgyw/t1463484.htm>
- "China Says No Plan for a Chinese Naval Base in Cambodia." *Cambodianess*, July 24, 2019. <https://cambodianess.com/article/china-says-no-plan-for-a-chinese-naval-base-in-cambodia>.
- Chookiat Panaspornprasit. *Us-Kuwaiti Relations, 1961-1992 : An Uneasy Relationship*. London: Routledge, 2005. <https://search-ebSCOhost-com.chula.idm.oclc.org/login.aspx?direct=true&db=nlebk&AN=116897&site=eds-live>.
- Giorciari, John. "China and Cambodia: Patron and Client?", 825-48 Gerald R. Ford School of Public Policy University of Michigan, 2013.
<http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2280003>.
- Daniel R. Russel and Blake H. Berger. *Weaponizing the Belt and Road Initiative*. The

- Asia Society Policy Institute, 2020. <https://asiasociety.org/policy-institute/weaponizing-belt-and-road-initiative>
- "Dara Sakor." MCC Singapore, <http://www.mcc.sg/project-detail?id=DARA%20SAKOR>.
- Davies, Ed. "Us Concerned by China Presence in Cambodia, Urges 'Balanced' Policy." *Reuters*, June 1, 2021. <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/us-deputy-secretary-state-visits-cambodia-amid-worsening-rights-record-2021-06-01/>.
- Dongmiao, Zhang. "Cambodia to Focus on Infrastructure Development at Forthcoming B&R Forum: Pm." *xinhua*, April 4, 2017. http://www.xinhuanet.com/english/2017-04/06/c_136187164.htm.
- Duncan, W.Raymond. *The Soviet Union and Cuba: Interests and Influence*. New York: Praeger Publisher, 1985.
- Ebel, Robert. *China's Energy Future: The Middle Kingdom Seeks Its Place in the Sun*. Washington, D.C: Center for Strategic and International Studies, October 2005.
- Ellis-Petersen, Hannah. "No Cambodia Left': How Chinese Money Is Changing Sihanoukville." *The Guardian*, July 31, 2018. <https://www.theguardian.com/cities/2018/jul/31/no-cambodia-left-chinese-money-changing-sihanoukville>.
- "Fdi Trend." Council for the Development of Cambodia, 2020. <http://www.cambodiainvestment.gov.kh/why-invest-in-cambodia/investment-enviroment/fdi-trend.html>
- Finney, Richard. "Chinese Developer in Cambodia Sanctioned Unfairly by Us, Cambodia's Defense Minister Says." *Global security*, September 18, 2020. <https://www.globalsecurity.org/wmd/library/news/china/2020/china-200918-rfa01.htm>
- Forum, World Economic. "Travel and Tourism Competitiveness Report 2017." 2018. <http://reports.weforum.org/travel-and-tourism-competitiveness-report-2017/>.
- Frewer, Tim. "Cambodia's Anti-Vietnam Obsession." *The diplomat*, September 06, 2016. <https://thediplomat.com/2016/09/cambodias-anti-vietnam-obsession/>
- Goh, Evelyn. "The Modes of China's Influence: Cases from Southeast Asia." *Asian Survey* 54, no. 5 (2014): 825-48. <http://www.jstor.org/stable/10.1525/as.2014.54.5.825>.
- Grimsditch, Mark. "Chinese Energy Investment in Cambodia: Fuelling Industrialisation or

Undermining Development Goals?". (May 6, 2021).

<https://thepeoplesmap.net/2021/05/06/chinese-energy-investment-in-cambodia-fuelling-industrialisation-or-undermining-development-goals/>.

Heijmans, Philip. "China-Backed Dara Sakor Project in Cambodia Rings Alarm Bells in Washington." *The Japantimes*, July 20, 2019.

<https://www.japantimes.co.jp/news/2019/07/20/asia-pacific/china-backed-dara-sakor-project-cambodia-rings-alarm-bells-washington/>

Heng, Pheakdey. "Cambodia-China Relations: A Positive-Sum Game?". *Journal of Current Southeast Asian Affairs* 31, no. 2 (2012): 57-85.

<https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/186810341203100203>.

"Hun Sen Says No to Chinese Military Base in Cambodia." *Cambodianess*, July 5, 2019.

<https://en.thmeythmey.com/article/hun-sen-says-no-to-chinese-military-base-in-cambodia>.

Hutt, David. "Parsing Washington's Latest Cambodia Sanctions." *The Diplomat*,

September 17, 2020. <https://thediplomat.com/2020/09/parsing-washingtons-latest-cambodia-sanctions/>.

International Monetary Fund. "World Economic Outlook." 132, April 2021.

<https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2021/03/23/world-economic-outlook-april-2021>

Jeremy Page Gordon Lubold and Rob Taylor. "Deal for Naval Outpost in Cambodia Furthers China's Quest for Military Network." *Wall Street Journal*, July 22, 2019.

[https://www.wsj.com/articles/secret-deal-for-chinese-naval-outpost-in-](https://www.wsj.com/articles/secret-deal-for-chinese-naval-outpost-in-cambodia-raises-u-s-fears-of-beijings-ambitions-11563732482)

[cambodia-raises-u-s-fears-of-beijings-ambitions-11563732482](https://www.wsj.com/articles/secret-deal-for-chinese-naval-outpost-in-cambodia-raises-u-s-fears-of-beijings-ambitions-11563732482).

Johnson, Gareth. "New International Airport in Koh Kong to Be Operational by End of the Year." *Khmer Times*, June 4, 2021.

<https://www.khmertimeskh.com/50868061/new-international-airport-in-koh-kong-to-be-operational-by-end-of-the-year>.

Ke, He. "Belt and Road (B&R) Initiative and Its Impact on Asean Integration: From a Perspective of Structural Realism." *Asian International Journal of Social Sciences* 17, no. 4 (October 2017): 4-27.

- Kimkong Heng and Sovinda Po. "Cambodia and China's Belt and Road Initiative: Opportunities, Challenges and Future Directions." *UC Occasional Paper Series* 1, no. 2 (January 2017): 1-18.
- Kunmakara, May. "\$350m Koh Kong Airport on Track." *The Phnom Penh Post*, March 16, 2021. <https://www.phnompenhpost.com/business/350m-koh-kong-airport-track?>
- Marks, Paul. "China's Cambodia Strategy." *Parameters* 30, no. 3 (Autumn 2000): 92-108. <http://www.sophanseng.info/wp-content/uploads/2015/05/Chinas-Cambodia-Strategy.pdf>.
- McGrath, Cam. "Sihanoukville Zone Prospers on China Links." *The Phnom Penh Post*, June 12, 2017. <http://www.phnompenhpost.com/business/sihanoukville-zone-prospers-china-links>
- Ministry of Foreign Affairs. "International Situation and Japan's Diplomacy in 2019." In *DIPLOMATIC BLUEBOOK 2020 Japan: 2020* <https://www.mofa.go.jp/policy/other/bluebook/index.html>.
- Neef, Andreas. "Cambodia's Devastating Economic Land Concessions." (June 29, 2016). <https://www.eastasiaforum.org/2016/06/29/cambodias-devastating-economic-land-concessions/>.
- OHCHR 2012. *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Cambodia*. (Office of the UN High Commissioner for Human Rights Cambodia, September 24, 2012). https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/RegularSession/Session21/A-HRC-21-63-Add1_en.pdf.
- Perry, Michael. "China Supports Cambodia's Crackdown on Political Opposition." *Reuters*, November 21, 2017. <https://www.reuters.com/article/cnews-us-cambodia-politics-china-idCAKBN1DL01L-OCATP>.
- "Cambodia-China Relations in the New Decade." the International Relations Institute of Cambodia, May 7, 2020, <http://iric.gov.kh/cambodia-china-relations-in-the-new-decade-2/>
- Pheap, Aun. "Police Arrest, Release Activist in Koh Kong." *Cambodiadaily*, September 21, 2015. <https://english.cambodiadaily.com/news/police-arrest-release-activist-in-koh-kong-94857/>.
- Phou, Sambath. "Cambodia-China Relation: Past, Present and Future."

- https://www.academia.edu/31430017/China_cambodia_relation
- Pisei, Hin. "Sihanoukville Highway Work to Begin." *The Phnom Penh Post*, 12 July, 2019. <https://www.phnompenhpost.com/business-post-property/sihanoukville-highway-work-begin>.
- Primiano, Sovinda Po and Christopher B. "An "Ironclad Friend": Explaining Cambodia's Bandwagoning Policy Towards China." *Journal of Current Southeast Asian Affairs* 39, no. 3 (2020): 444-64. <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1868103420901879>
- Rathavong, Ven. "No Chinese Naval Base in Cambodia." *The Khmer Times*, December 7, 2018. <https://www.khmertimeskh.com/557439/no-chinese-naval-base-in-cambodia/>.
- Realty, Beyond. "Dara Sakor Project: The Biggest Real Estate Development Project in Cambodia." (2021). <https://beyondrealty.asia/dara-sakor-project/>.
- Sigfrido Burgos and Ear Sophal. "China's Strategic Interests in Cambodia: Influence and Resources." *Asian Survey* 50, no. 3 (2010): 615-39. <http://www.jstor.org/stable/10.1525/as.2010.50.3.615>.
- Siphath Touch and Andreas Neef. *Resistance to Land Grabbing and Displacement in Rural Cambodia*. RCSD Chiang Mai University (May 2015). https://www.iss.nl/sites/corporate/files/CMCP_16_Touch_and_Neef.pdf.
- Sokun, Khut. "Koh Kong Residents Protest Udg at Chinese Embassy." *VOD*, May 28, 2019. <https://vodenglish.news/koh-kong-residents-protest-udg-at-chinese-embassy/>.
- . "Koh Kong Villagers Seek Land Dispute Resolution from Interior Ministry." *VOD*, November 26, 2019. <https://vodenglish.news/koh-kong-villagers-seek-land-dispute-resolution-from-interior-ministry/>.
- Strangio, Khouth Sophak Chakrya and Sebastian. "Villagers Gather to Express Dam Concerns." *The Phnom Penh Post*, September 24, 2009. <https://www.phnompenhpost.com/national/villagers-gather-express-dam-concerns>.
- T, Leng. "Small State Diplomacy: Cambodia's Foreign Policy Towards Vietnam." *The Pacific Review* 30, no. 3 (2017): 328-47.
- Taylor, Brendan. "Toward Hegemony? Assessing China's Asian Ambitions." *Security*

Challenges 1, no. 1 (November 2005): 1-5.

Thayer, Carlyle A. "The Tug of War over Cambodia." *USNI news*, February 19, 2013.

<https://news.usni.org/2013/02/19/the-tug-of-war-over-cambodia>.

The National Institute for Defense Studies. "China: The Xi Administration's Accelerating Hardline Stance Due to Covid-19." In *East Asian Strategic Review 2021 Japan*:

2021 <http://www.nids.mod.go.jp/publication/east-asian/j2021.html>.

Thul, Brenda Goh and Prak Chan. "In Cambodia, Stalled Chinese Casino Resort Embodies Silk Road Secrecy, Risks." *Reuters*, June 6, 2018.

<https://www.reuters.com/article/us-china-silkroad-cambodia-insight/in-cambodia-stalled-chinese-casino-resort-embodies-silk-road-secrecy-risks-idUSKCN1J20HA>.

U.S. Embassy in Cambodia. "Treasury Sanctions Chinese Entity in Cambodia under Global Magnitsky Authority." September 16, 2020.

<https://kh.usembassy.gov/treasury-sanctions-chinese-entity-in-cambodia-under-global-magnitsky-authority/>.

Union Group (Cambodia). "Overall Plan." <http://www.union-groupcompany.com/index.php/Ch/En/Ztgh/ztgh#page1>.

Xue Li, Li Yongke. "The Belt and Road Initiative and China's Southeast Asia Diplomacy." November 28, 2017 *thediplomat*, July 13, 2021 2017.

<https://thediplomat.com/2017/11/the-belt-and-road-initiative-and-chinas-southeast-asia-diplomacy/>.

Yongke, Xue Li and Li. "The Belt and Road Initiative and China's Southeast Asia Diplomacy." *The diplomat*, November 28, 2017.

<https://thediplomat.com/2017/11/the-belt-and-road-initiative-and-chinas-southeast-asia-diplomacy/>.

Young, Sokphea. "China's Belt and Road Initiative: Patron-Client and Capture in Cambodia." *The Chinese Journal of Comparative Law* 8, no. 2 (July 2020): 1.

<https://www.researchgate.net/publication/343229967>.

Z.Rubinstein, Alvin. *Red Star on the Nile: The Soviet-Egyptian Influence Relationship since the June War*. Princeton, NJ: Princeton University Press, 1977.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ธนิต นวลมุสิก
วัน เดือน ปี เกิด	3 กุมภาพันธ์ 2533
สถานที่เกิด	สุราษฎร์ธานี
วุฒิการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ที่อยู่ปัจจุบัน	15/3 ถ.สุทธิสารวินิจฉัย แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY